

Ekstreme oplevelser

- *Et psykologisk studie af
”Edgework”*

Viktor Vestergaard Andersen: 20185925

Rapportens samlede antal tegn (med
mellemrum & fodnoter): 128.748

Svarende til antal normalsider
á 2400 tegn: 53.65

10. Semester

Vejleder: Bo Allesøe
Christensen

Aalborg universitet
10. Juni 2024

Abstract

The goal of this thesis is to understand why some people are drawn to the most extreme experiences, what they may gain from such experiences, and furthermore to discuss the validity of edgework as an analytical concept. To answer the research question “*How can one best understand people’s engagement in extreme experiences, and is edgework a valid analytical tool to understand such experiences?*” three semi structured interviews were conducted and analysed through Interpretative Phenomenological Analysis (IPA). The analysis identified four themes: Desire for the extreme, coping, introspection, and the meaning of life.

Theme 1: The desire for the extreme revealed that engagement in edgework activities granted the informants the opportunity to fulfill their innate needs for autonomy, relatedness, and competence, as theorized by Self-Determination Theory. Theme 2: Coping illustrated how the informants may have used edgework as a coping strategy, as well as the fact that they all had a history of nonsuicidal self-injury (NSSI). Their edgework however differed from their NSSI in regards to intentionality and safety measurements, and thus were deemed adaptive rather than maladaptive. Theme 3: Introspection showcased how edgework contributes to the informants’ self actualization process through a destruction of ego and Mead’s conceptualization of the “me”, and that this allows them to further process their past traumas and gain new perspectives on life. Theme 4: The meaning of life showed that edgework has potential to facilitate a profound sense of meaning for one’s life, either directly or as a tool. This was done through an incorporation of existential psychology, with the intention of grounding edgework in its continental philosophical roots.

The study concludes that Stephen Lyngs conceptualization of edgework is a valid analytical tool to understand different extreme experiences. It supports Lyng’s focus on edgework as a form of resistance to alienation in an attempt to gain control, it argues that Lyng’s understanding cannot stand alone, as it lacks understanding for other sources of motivation. Thus it should be supplemented with theories that can complement the notion of edgework, such as Self-Determination Theory, and Viktor Frankl’s existentialism as this synthesis allows for a deeper understanding of people’s edgework engagement, although it is important to stress

that these two complementary theories are not exhaustive either. The thesis further emphasizes the importance of psychological practice recognizing edgework as a valid conceptual model of people's engagement in extreme activities to avoid pathologizing behaviour that deviates from the norm, and to approach individuals who seek out extreme activities with understand and empathy, to avoid ostracizing and othering them.

Indholdsfortegnelse

1.0 Indledning	1
2.0 Begrebsafklaring	4
2.1 Grænseoplevelser	4
2.1 Edgework	5
3.0 Metodologi	9
3.1 Fænomenologien	9
3.2 Det semistrukturerede interview	11
3.3 Reliabilitet, validitet, og generaliserbarhed	14
3.4 Analysemetode	17
4.0 Teori	18
4.1 George Herbert Mead og Marx	18
4.1.1 George Herbert Mead	18
4.1.2 Marxism	19
4.2 Self-Determination Theory	22
5.0 Analyse	27
5.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme	28
5.2 Tema 2: Coping	34
5.3 Tema 3: Introspektion	39
5.4 Tema 4: Meningen med livet	42
6.0 Diskussion	47
6.1 Edgework som begreb	47
6.2 Implikationer for praksis	53
7.0 Konklusion	55
8.0 Litteraturliste	59

1.0 Indledning

Ekstremsport, sadomasochisme, og euforiserende stoffer. Hvad har disse ting til fælles? De er alle former for ekstreme oplevelser, som afviger fra den gennemsnitlige persons oplevelses repertoire. Medens samfundet overordnet set forsøger at øge trygheden og reducere trusler mod vores fysiske og psykiske velvære, hvad end det er gennem at styrke sikkerhedsregler på arbejdsmarkedet, eller staten, der går ind og politisk regulerer forskellige produkter såsom tobak, alkohol og narkotika, tyr folk til ekstreme oplevelser i deres eget private liv. Antallet af individer, som udøver høj-risiko sport såsom skydiving er markant steget de seneste årtier (Mascini, 2015, p. 2).

Hvorfor søger disse mennesker så ekstreme oplevelser, i en verden, der i høj grad værdsætter sikkerhed og stabilitet? Ulrich Beck er en tysk sociolog, der i 1986 udgav bogen *“Risikosamfundet”* (Beck, 1992). Heri argumenterer han for, at trods vores teknologiske og sociale progression, er vores samfund præget af en stigende bevidsthed og bekymring om risici, og specifikt at disse risici i højere grad er menneskeskabte, frem for naturlige. Resultatet er en kultur, hvor vi som individer paradoksalt både undgår, og måske mere interessant for dette projekt, opsøger risici, i et forsøg på at genvinde kontrol (Lyng, 2012, p. 406). Jeg er altså interesseret i de mennesker, som opsøger ekstreme og risikofyldte oplevelser, samt hvad de får ud af dette. For bedst muligt at forstå dette, vil jeg nu kort kigge tilbage på psykologiens historie, samt dens interaktion med kontinental filosofien.

Psykologi som videnskab er et forskningsfelt, der har eksisteret i omtrent 150 år, hvis man tager udgangspunkt i Wundts første laboratorium tilbage i 1880. Sammenlignet med andre videnskaber, er psykologi altså en relativ ny videnskab. Alligevel har psykologien på kort tid haft forskellig dominerende strømninger, der hver især har præget zeitgeisten på daværende tidspunkt, herunder psykoanalysen, behaviorismen, den kognitive revolution, positiv psykologi, etc. Parallelt med udviklingen af psykologi som videnskab i løbet af det 20. århundrede, har man set kontinental filosofien udfolde sig. Kontinental filosofi refererer til de filosofiske

strømninger, der har præget Kontinentaleuropa siden begyndelsen af 1900-tallet. Grundet psykologien og kontinental filosofiens samtidige udvikling, såvel som psykologiens korte historie, er det ikke overraskende at vi ser en konvergens mellem disse strømninger. Tager man et kig på nuværende psykologistuderendes pensum, er det umuligt ikke at lægge mærke til, at den er præget af prominente filosoffer inden for kontinental filosofien - Michel Foucault, Hans-Georg Gadamer, Edmund Husserl, for at nævne et par stykker, såvel som Frankfurterskolen. Omvendt har især Sigmund Freud også haft stor indflydelse på kontinental filosofien. Eksistentialistisk psykoterapi, udviklet af bl.a. Irvin D. Yalom og Viktor Frankl er et godt eksempel på den direkte kobling mellem psykologien og kontinental filosofien, specifikt eksistentialismen. Trods mangfoldigheden af ideologier, erkendelsesinteresser og forskningsområder blandt både psykologien og kontinental filosofien, er deres konvergens og indbyrdes indflydelse unægtelig.

Et begreb, som fylder en del i både kontinental filosofien og psykologien, er begrebet "oplevelse". Gadamer kaldte oplevelse som begreb for "*one of the most obscure we have*" (Jay, 1995), grundet begrebets flygtige størrelse og forskellige anvendelser. Vi ser det blive anvendt indenfor alt lige fra epistemologi til identitetspolitik. I hverdagen bruger vi det også hyppigt - "*har du oplevet noget spændende i weekenden?*". Jævnfør Den Store Danske, defineres oplevelse som det følgende; "*Oplevelse, fremtræden i bevidstheden, bevidst registrering af indre eller ydre begivenheder*" (la Cour, 2009). Det er altså en oplevelse at spise på en restaurant, men man kan også opleve ubehag. Snarere end at være et uklart begreb, vil jeg argumentere for, at det er et ufatteligt bredt begreb, der indebærer store dele af den menneskelige tilværelse. Men er der en grænse for, hvad man kan opleve, og i så fald, hvor ligger denne grænse henne? Det åbenlyse svar er selvfølgelig, at døden sætter en uundgåelig stopper for at opleve noget som menneske, men andre områder er ikke ligeså sorthvide. Vi ved fra forskellige studier, at selv folk, som ligger i koma, kan i et givet omfang registrere eksterne inputs. Ydermere drømmer vi, når vi sover, hvilket vi somme tider kan huske, når vi vågner, og nogle kan sågar dirigere deres drømme gennem lucide drømme. Trods oplevelsesbegrebets nærmest uendelige omfang, er jeg interesseret i de specifikke oplevelser, som man kalder for "limit-experiences" (herefter; grænseoplevelser). Grænseoplevelser er et koncept der

stammer fra kontinental filosofien. Kort sagt er grænseoplevelser det yderligste punkt af hvad der er muligt at opleve for os mennesker, og navnet kommer af, at man tilstræber at komme helt ud og mærke grænsen for, hvad den menneskelige krop og psyke kan holde til. Grænsen kan være mellem liv og død i det mest ekstreme tilfælde, men kan også være grænsen mellem nydelse og smerte eller sober og påvirket. Hvad end grænsen må være, handler det om at nå derud. Grænseoplevelser har været et interessant emne indenfor kontinental filosofien, men hos psykologien har emnet ikke vækket samme interesse. Det var først i 1990 da Stephen Lyng populariserede begrebet “edgework”, at grænseoplevelser fandt sin plads i social- og kulturpsykologiens forskningslitteratur. Trods denne genopfindelse og operationalisering af grænseoplevelser som et sociologisk og psykologisk begreb, er der ikke blevet lavet megen empirisk forskning på baggrund af dette. Dels kan det skyldes tabuisering af emner som stoffer, kriminalitet og erotisme, og dels kan det være vanskeligt at forske i oplevelser, der er ekstremt svære at dele med andre, som ikke nødvendigvis har prøvet det samme. Jeg vil i dette projekt forsøge at svare på følgende problemformulering;

“Hvordan kan man bedst forstå personers medvirken i ekstreme oplevelser, og er edgework et validt forskningsbegreb til at forstå forskellige ekstreme oplevelser?”

2.0 Begrebsafklaring

I introduktionen bliver der introduceret to vigtige begreber, som jeg i dette afsnit ønsker at uddybe, såvel som at jeg vil introducere nogle nye begreber, med formålet om, at læseren får en klar forståelse for, hvad det egentlig er, projektet handler om.

2.1 Grænseoplevelser

Grænseoplevelser kommer fra det franske begreb “*expérience limite*” som hyppigt bliver oversat til “*limit-experience*”, og som jeg, i mangel på eksisterende dansk litteratur på emnet, vælger at oversætte til grænseoplevelser i dette projekt. På baggrund af sin læsning af Bataille, definerer Michelle Foucault grænseoplevelser, som forsøget på at opnå det tætteste vi mennesker kan komme på det uudholdelige for at opnå maksimal intensitet (Holmes et al., 2006, p. 325). Trods Foucaults forsøg på at definere grænseoplevelser koncist, er jeg stadig af den overbevisning, at det er et begreb, hvor man skal have meget forudgående information for at forstå begrebets konkrete betydning. Hvad refererer Foucault til, når han siger “uudholdelig” og “maksimal intensitet”? Bataille blev inspireret til at skrive om dette fænomen, da han fik vist et billede af en person, der blev udsat for den gamle kinesiske tortur metode “*lingchi*”, også kaldet “*death by a thousand cuts*”. Som navnet indikerer, er det en drabelig tortur metode, som indebærer at offeret langsomt bliver skåret i, indtil deres kroppe og ikke mindst psyke giver op. De fleste mennesker, der bliver præsenteret for sådan et syn, ville nok instinktivt opleve en følelse af rædsel og væmmelse, men Bataille bed mærke i noget. Han bed mærke i, at hvis man udelukkende kigger på offerets mimik og ansigtsudtryk, ville man ikke kunne skelne det fra en person der oplevede fysisk ekstase, nærmest som om at de nød det (Buse, 2021, p. 5). Denne specifikke grænseoplevelser ville i så fald være grænsen mellem smerte og nydelse, samt liv og død. Det er vigtigt at understrege, at *lingchi* selvfølgelig er et af de mere ekstreme eksempler, og den store forskel fra dette eksempel og de oplevelser jeg vil arbejde med i dette projekt, er at det ikke var frivilligt. Alligevel kan eksemplet bruges til at illustrere de ekstremiteter, grænseoplevelser kan gå til, og hvorfor det også som emne i sig selv indebærer forskellige tabuer, heriblandt erotiske og død.

En årsag til at grænseoplevelser kan være svære at definere, kan deles op i to dele. Den første del er, at det i sig selv kan være et tabu at dele sine oplevelser, fordi det i stor grad indebærer en overtrædelse af gængse sociale koder for, hvad der er tilladt at dele med andre. Den anden del, indeholder det Georges Bataille kalder for “inner experience” (herefter; indre oplevelser). Indre oplevelser skal forstås som værende de oplevelser, der ikke er tilgængelige for videnskabelig objektivering. Eksempler givet er erotisme, kunst og latter. Dette betyder ikke, at det er umuligt at beskrive videnskabeligt, hvad der sker med subjektet i mødet med sådanne oplevelser, men blot at selve oplevelsen først og fremmest sker internt. Indre oplevelser er altså selve oplevelsen, eller bevidstheden, omkring et givet fænomen (Sørensen, 2007, p. 602). Bataille sammenligner studiet af indre oplevelser med religionsstudier. Det ydre beskrivende perspektiv på religion som en historiker eller sociolog ville tage, er markant anderledes end det forklarende og uddybende perspektiv en præst eller teolog har. Tager man et sådant perspektiv, muliggør det at kunne analysere indre oplevelser diskursivt frem for intuitivt, så længe at man stadigvæk har øje for, at indre oplevelser ikke kan objektificeres af videnskaben, men at indre oplevelser stadigvæk ikke står uden for den ontologiske verden, som netop godt kan objektificeres. Indre oplevelser er svære at kommunikere af to årsager. Først og fremmest fordi de kommer fra et første persons perspektiv, som en intern proces, men også fordi de kræver nogle specifikke kulturelle forståelse for et givent fænomen som hyppigt ligger udenfor forståelsesrammen for den almene person, når vi snakker om tabuiserede emner, som grænseoplevelser hyppigt er.

2.1 Edgework

Edgework som begreb kan dateres tilbage til 1966, hvor det faktisk var Hunter S. Thompson i sin bog *“Fear and Loathing in Las Vegas”*, der først brugte dette begreb. Hunter S. Thompson var en “gonzo” journalist og forfatter, som i dag nok er mest kendt som forfatteren bag denne bog, som sidenhen er gået hen og fået kultstatus såvel som at blive filmatiseret. Thompson var ydermere stor tilhænger af alt, hvad der kan kategoriseres som alternativ og ikonoklastisk kultur. Vold, sex, alkohol, og ikke mindst ulovlige rekreative stoffer. Dette er centralt for hans udvikling af edgework begrebet. Gonzo journalistik er endnu et begreb Thompson kreerede, som refererer til, at journalisten i langt højere grad end normalt bliver

involveret med sine informanter eller de begivenheder, som der nu måtte undersøges. I bogen *“Hell’s Angels: The Strange and Terrible Saga of the Outlaw Motorcycle Gangs”* beskriver han, hvordan han, i et forsøg på at studere Hell’s Angels, levede som en del af denne gruppe gennem en længere periode. Det var i mødet med Hell’s Angels, at Thompson fik øje for lighederne mellem deres livsstil, såvel som hans eget forhold til stoffer. Thompson selv beskriver sit møde med følgende udsagn; *“Crazies always recognize each other”*, og selvom sætningen nok er skrevet med et glimt i øjet, er det uhyre essentielt for, hvad jeg gerne vil undersøge i dette speciale; nemlig hvorvidt at edgework kan fungerer som analytisk begreb på tværs af forskellige aktiviteter (Lyng, 1990). Grænsen mellem liv og død, sober og ædru, og grænsen mellem det sindssyge og det fornuftige er alle centrale tematikker hos Thompson. På baggrund af dette, tog sociologen Stephen Lyng udgangspunkt i Thompson’s edgework begreb i et forsøg på at operationalisere lignende begreber såsom grænseoplevelser og voluntary risk taking og definerede edgework som følgende. Edgework består af tre elementer:

1. Edgework aktiviteter
2. Edgework færdigheder
3. Edgework sensationer

Edgework aktiviteter er de aktiviteter, som subjektet deltager i. Disse aktiviteter har alle én ting til fælles. De involverer alle sammen en tydeligt observerbar trussel mod subjektets fysiske eller psykiske velvære. Uden denne trussel, kan en aktivitet ikke defineres som edgework. Den arketypiske edgework aktivitet vil være en given situation, hvorledes fiasko ville føre til et død eller andre fysiske og psykiske skavanker (Lyng, 1990, pp. 856-859). Her kan man se en distinktion fra George Batailles grænseoplevelser, idét lingchi offeret ikke har nogen direkte mulighed for, at kunne overkomme sin bøddel. Stephen Lyng startede ud med selv at forske i ekstremsport så som skydiving, som blot er ét eksempel på en edgeworking aktivitet, og måske endda den mest arketypiske, idét døden er til følge. I edgeworking arbejder man også med “edge” begrebet, som jeg vil oversætte til “grænser”, ligesom ved grænseoplevelser, og andre edgework aktiviteter vil have form af en mere abstrakt grænse. Hunter S. Thompsons grænsesøgende brug af

ulovlige rekreative stoffer er et eksempel på sådanne grænser. Hallucinogene stoffer som LSD kan skubbe en hen til grænsen mellem det virkelige og det fiktive, hvorfor mange brugere af sådanne stoffer ofte kommer tilbage til et sobert stadium med et andet syn på ens sanselige dømmekraft. Foucault mener at, den sadomasochistiske erotiske oplevelse er den pureste form for grænseoplevelse, idét subjekterne forsøger at finde grænsen mellem smerte og nydelse, hvor formålet er at finde nydelse i smerte, såvel som nye og mere intense sensationer (Holmes et al., 2006, p. 326).

Med edgework færdigheder refererer Lyng til det element af edgework, at det kræver specifikke færdigheder at finde og udfordre diverse grænser. Disse færdigheder er ofte specifikke til den edgework aktivitet, man nu tager del i. Det bedst illustrerende eksempel som Lyng også selv anvender, er at skydiving kræver timevis af træning med undervisning fra professionelle, før du overhovedet kan få lov til at udøve sporten. Grundet sportens farlige natur er disse færdigheder ikke bare godt at have med i rygsækken, men nødvendige. Uden færdighederne ville det ikke være anderledes end at spille russisk roulette. Endnu engang adskiller Lyng sig her fra Georges Bataille, idét Bataille nok ville anskue russisk roulette som en grænseoplevelse, medens det for Lyng ikke er en edgework aktivitet, da der ikke er mulighed for, at blive bedre til denne aktivitet.

Udover aktivitets-specifikke færdigheder, mener Lyng også at der kan være tale om færdigheder, der ville kunne gå på tværs af aktiviteter. Mange edgework udøvere mener, at de består af noget andet stof end den gængse befolkning, samt en vilje til at teste disse grænser. Denne vilje er helt essentiel for kategoriseringen af personer som edgework udøvere, og er også den menneskelige kerne, som Hunter S. Thompson refererede til, da han følte en form for kammeratskab med Hell's Angels medlemmerne; *"crazies always recognize each other"*.

Sidst men ikke mindst taler Lyng om edgework sensationer. Ligesom med edgework færdigheder, har specifikke edgework aktiviteter selvfølgelig deres egne unikke sensationer. Helt åbenlyst er det, at det at hoppe ud fra et fly føles anderledes end at udøve masochistiske akter, som ydermere føles anderledes end at konsumere stoffer. Men også ligesom ved edgework færdigheder, findes der, ifølge Lyng, abstrakte og generelle sensationer og oplevelser, som forbinder edgework aktørerne.

Mange af Lyngs informanter beskrev en følelse af at miste sig selv, en form for ego-død, som resulterede i en opfattelse af selvaktualisering efter selve aktiviteten. Under selve udøvelsen af aktiviteterne, oplever subjekterne, at de agerer intuitivt og præ-refleksivt. Før og under selve akten oplever subjekter ofte frygt, angst og spænding, hvilket er et godt eksempel på, at edgework udøvere ikke er frygtløse som man måske kunne gå og tro, og disse emotioner erstattes efter selve akten af stolthed, glæde og eufori. Efter at have overkommet en udfordring, der udsatte subjektet for en betydelig trussel, mental eller fysisk, er det normalt for udøverne, at de føler sig uovervindelige og udødelige. En mentalitet der blot styrker deres allerede ophævede vilje-til-overlevelse, og som i et omfang er med til at skabe en fælles elitær "os og de andre" mentalitet blandt visse grupper af edgework udøvere (Lyng, 1990, p. 860). Mere konkrete sensationer, der hyppigt bliver beskrevet, er en forvrænget perception af tid, hvor subjektet enten opfatter tidsforløbet som værende hurtigere eller langsommere end egentligt, såvel som en hyper fokuseret kognition, der beskrives som værende a la en flow state. Det er vigtigt at have in mente, at flere edgework udøvere beskriver edgework sensationer som værende ubeskrivelige, især til folk, som ikke selv har oplevet dem på egen krop. Ligesom det er tilfældet med Georges Batailles opfattelse af "the inner experience", besværliggør dette element den proces, det er, at videreformidle sine kropslige oplevelser til andre. Ydermere, kan man stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt det i så fald giver mening at lave videnskabeligt arbejde med sådan et emne, da det for det første kan være svært at få essentiel viden ud af sine informanter, og for det andet kan denne producerede viden således også være svær at bearbejde og bruge til at informere andre, som læser ens videnskabelige resultater (Lyng, 1990, p. 861). Dette er også noget, jeg anekdotisk har haft problemer med, i mit møde med både andre studerende på psykologi, såvel som familie og venner, der har spurgt, hvad det er, jeg skriver speciale om. Trods dette, findes der beskrivende data på området, og jeg vil i dette speciale forsøge at skabe endnu mere, især set i en dansk kontekst, hvor forskningen på området nærmest ikke er eksisterende.

3.0 Metodologi

I følgende afsnit vil jeg introducere læseren til de forskellige metodologiske valg og overvejelser, jeg har gjort, forud for at kunne lave denne afhandling. Grundet at edgeworking som fænomen er noget, der foregår inde i menneskets egen subjektive erfaringer, er projektet her baseret på en fænomenologisk tilgang. Konkret udformer dette sig i semistruktureret interviews med tre informanter, der hver især tager del i tre forskellige former for edgeworking. Jeg vil nu redegøre for den fænomenologiske tilgang.

3.1 Fænomenologien

Selvom fænomenologien i dag ofte er anvendt som et teoretisk fundament til forskningsmetodologi, udspringer fænomenologien først og fremmest fra den kontinentale filosofiske tradition. Det er vigtigt at forstå, hvilken historisk kontekst fænomenologien kommer fra, idet Edmund Husserl (1859-1938) udviklede denne filosofiske tradition som modsvar på en stigende grad af psykologisme og instrumentalisering, som var prævalente for videnskaben på daværende tidspunkt. Husserl var uenig i den generelle videnskabelige tankestrømning om, at vi havde mulighed for objektivt at forstå menneskers erfaringer via traditionelle naturvidenskabelige forskningsmetoder. I et forsøg på ikke at reducere den menneskelige erfaring sprang fænomenologien frem som et værktøj til at undersøge de oplevelser og subjektive meningsskabelser, som vi mennesker konstant kreerer. Formålet med fænomenologi er altså at forstå menneskers livsverden ud fra aktørernes egne subjektive oplevelser, snarere end et falsk forsøg på objektivt at beskrive informanternes interne processer (Jacobsen et al., 2010, p. 195). Ligesom i Husserls tid, ser vi også i dag et stigende fokus på instrumentaliserede forskningsmetoder, som stadig dominerer både forskningen og den psykologiske praksis. Dette fokus udspringer fra et nobelt ideal om, at man med øget standardisering øger sin reliabilitet og, af den årsag, forskningens videnskabelighed. Jeg er af den overbevisning, at den mest "videnskabelige" metode, altså den metode, der gavner et givent studie bedst i langt højere grad afhænger af, hvilket fænomen et

studie forsøger at sige noget om. Hvis formålet med mit studie var, at jeg ville undersøge, hvor mange og hvilke typer af mennesker, der udøver edgeworking, eller at jeg forsøgte at udvikle et testbatteri med henblik på at kunne sige noget om forskellen på udøvere og ikke-udøvere, ville spørgeskemaer og rigide interviews, der følger en skarp interviewguide være oplagte og optimale. Det er dog ikke formålet her. Formålet for dette projekt er, som nævnt i introduktionen, at forsøge at kunne besvare min problemformulering - *“Hvordan kan man bedst forstå personers medvirken i ekstreme oplevelser, og er edgework et validt forskningsbegreb til at forstå forskellige ekstreme oplevelser?”*

Et begreb inden for fænomenologien, som er relevant at introducere, er “Epoché”. Husserl lægger vægt på, at fordi mennesker er meningsskabende subjekter, kommer vi alle med vores egne forforståelser for verden omkring os. Vores sprog, kultur, oplevelser, samt fysiske rammer er med til at facilitere denne meningsskabelsesproces, der resulterer i, at vi kan indgå i hverdagslige og sociale aktiviteter, uden at vi hver dag bliver forundret over, hvad et skrivebord er. Uheldigvis medfører det også, at vi kan have svært ved at undersøge fænomenerens væren-i-sig, idét vi uundgåeligt medbringer vores egen epistemologiske baggage. Epoché er et forsøg på at sætte sig selv ud over sin forforståelse. At trække gardinerne for vinduet så man ikke længere kan tilgå ens livsverden, om man vil. Ydermere, kan epoché sondres på to forskellige måder, nemlig på universel og på lokal plan. Universel epoché skal forstås som det, at man efterlader al eksistensviden, medens lokal epoché blot kræver, at man tilsidesætter ens generelle viden til fordel for at lade det specifikke fænomen stå alene. Et eksempel er på sin plads for at tydeliggøre denne distinktion. Hvis vi ligesom alle filosoffer igen tager skrivebordet, som jeg sidder ved, som eksempel, vil universel epoché kræve, at jeg helt fraskriver mig viden om, hvad et skrivebord er som koncept, og måske endda også hvad et møbel er. Ville jeg i min nye beskrivelse af “skrivebordet” så antage, at man sidder ved dette bord og flittigt arbejder, eller ville jeg i stedet mene, at det var et passende sted at tage en middagslur på? Jeg ville nok hurtigt finde ud af, at skrivebordets egenskaber ikke just fordrer god søvn, men ved kort at glemme sin forforståelse, har man mulighed for at glemme et objekts essens, og blot se det for dets eksistens. Lokal epoché er mindre radikalt. I stedet for at man sætter al sin viden til side om,

hvad et skrivebord indebærer, kræver det blot, at jeg tilsidesætter den viden, jeg har om dette specifikke skrivebord. På trods af at skrivebordet er et godt objekt at anvende som eksempel for at illustrere denne teoretiske sontring, er det endnu mere tydeligt, når man laver psykologisk forskning, idét mængden af unikke subjekter er lige så mangfoldig som mængden af mennesker, der nogensinde har levet. Ikke et eneste menneske kan være så heldig at sige, at de har delt samtlige erfaringer, interne og eksterne, med et andet menneske. Af den årsag er det uhyre vigtigt, at man som forsker forsøger ikke at tage ens forforståelser med ind i mødet med informanten. Dette er selvfølgelig et epistemologisk ideal, da komplet universel epoché hverken er et realistisk mål i sig selv, og ej heller er det gavnligt for forskningen. Det vil simpelthen tage for lang tid, hvis man i mødet med ens informant skulle samarbejde om at genopbygge forståelsesramme for al tings eksistens. Lokal epoché derimod, er tilstræbelsesværdigt, således at man som forsker medbringer sin generelle viden om, i mit tilfælde, f.eks. skydiving, så vi lettere kan kommunikere med hinanden om dette fænomen, men uden at jeg pådutter informanten en bestemt fortolkningsramme. I et forsøg på at efterstræbe sådan et ideal, er dette projekt baseret på det semistrukturerede interview, med afsæt i den fænomenologiske tilgang "Interpretative Phenomenological Analysis" (herefter; IPA) (Smith & Osborn, 2008, p. 53).

3.2 Det semistrukturerede interview

Når man vælger at lave interviews som sin forskningsmetode, er det essentielt at man har øje for, hvorfor det må være, at man har valgt denne metode. Som tidligere beskrevet, har jeg et ønske om, at komme helt tæt på menneskers forhold til edgeworking, og jeg mener kun, at dette kan gøres via interviews. Jeg anser interviews som en vidensskabende proces, hvor man som interviewer og informant kreerer viden, i en hermeneutisk meningsskabelsesspiral mellem spørgsmål og svar. Selvfølgelig sidder informanten med nogle konkrete kendsgerninger omkring dem selv og deres livshistorie, men et interview er i høj grad defineret af formen og spørgsmålene, intervieweren nu måtte stille. Hvis man som interviewer stiller lukkede spørgsmål og hurtigt svarer affirmerende, er det næppe befordrende for refleksion hos informanten. Stiller man derimod åbne og giver mulighed for

eftertæksomhed til sin informant, øger man sine chancer for at opnå et dybere niveau af forståelse for informantens livsverden. Ydermere, er det vigtigt, når man som forsker arbejder fænomenologisk, at man har sin egen forforståelse in mente, således at man kan forsøge at stræbe imod en lokal epoché. Spørgsmålenes indhold er ligeså vigtig som spørgsmålenes form. Det er mig som forsker, der vælger samtals emne, såvel som det er mig som interviewer, der dirigerer informanten tilbage hvis de bevæger sig tilstrækkeligt væk fra sagens natur. Det er igen her, hvor at ens forforståelse både for personen overfor en og ligeledes emnets substans spiller en væsentlig rolle. Noget som er relevant for informanten, kan umiddelbart virke irrelevant for det projekt, man er i gang med at udvikle, især hvis man konstant har sine forskningsmål i sit hoved under interviewet. Det er yderst vigtigt at komme til den erkendelse, at informanterne er nøje udvalgte til at opfylde visse givne krav for at være med i interviewene, og at det ikke er sikkert, at man som forsker selv opfylder disse krav. Undersøger man eksempelvis nonsuicidal selvskade, men uden selv nogensinde at have selvskadet, kan det godt være, at man som forsker kommer med en masse teoretisk viden, hvorpå ens interviewguide er opbygget. Men uanset hvor meget teoretisk- og empirisk viden man må have med i sin forsker rygsæk, er det informanten der har levet oplevelserne, og på baggrund af dette udviklede subjektive erfaringer derpå. Samtidigt kan det være lige så problematisk, hvis man som forsker selv opfylder informanternes kriterier, og derfor tror at man allerede på forhånd forstår subjekternes livsverden. Sagt med fænomenologiske termer, at man ikke udøver lokal epoché, således at ens universelle viden bliver påduttet den specifikke aktør, og at informanten derfor ikke har tilstrækkelig mulighed for at starte på en frisk uden præ-eksisterende konnotationer.

Det semistrukturerede interview er, i min optik, en af de bedste forskningsmetoder vi i dag har hvad angår vores mulighed for at sætte os over vores egen forforståelse. Selvfølgelig indebærer den ligesom andre interviewformer prædefinerede spørgsmål, men det unikke ved denne type interviews er, at man i høj grad tillader afvigelse fra spørgsmålene, hvis en ny vinkel spontant opstår i mødet mellem informant og forsker. Denne dyrkelse af serendipity kan virke skræmmende og uvidenskabelig, idét den videnskabelige reliabilitet nødvendigvis må lide til fordel for idealet om en horisontsammensmeltning mellem informant og forsker. Epistemologisk set er det et nobelt forsøg, men i praksis kan det være næsten umuligt. Måden hvorpå man tilstræber sig dette, er qua en interviewguide, frem for

en fast liste med interview spørgsmål. Når man arbejder med en semistruktureret interviewguide, kan der dog ligeledes være forskellige niveauer af struktur. På den ene side af spektret har vi den helt løse interviewguide, som kun indeholder overordnede emner som forskeren helst skal dreje interviewet hen imod, medens vi i den anden ende af spektret har en lang række forslag til spørgsmål, som forskeren kan anvende hvis de er relevante i interviewsituationen. Selv med disse forslag, er det op til den specifikke interview kontekst, hvorvidt alle spørgsmålene skal inddrages, såvel som rækkefølgen de bliver stillet (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 151.) I dette projekt har jeg valgt at sortere mine spørgsmål i fire overordnede kategorier, nemlig: "Grundlag for *edgework*", "*Edgework færdigheder*", "*edgework aktiviteter*", og til sidst "*edgework sensationer*". Disse kategorier følger Stephen Lyng's tre *edgework* kriterier, idét formålet med interviewet dels er at forstå mine informanter, men yderligere også at have mulighed for, at kunne validere eller falsificere *edgework* som begreb.

Ydermere har jeg valgt at have en liste med forslag til spørgsmål, såvel som forslag til opfølgende spørgsmål, hvis relevansen skulle opstå. Hvad der stadigvæk gør det til en semistruktureret interviewguide snarere end et fast script, er ikke så meget selve guiden, så meget som det er min tilgang til mine interviews. Det er min erfaring fra forskningspraktik, at individer som frivilligt melder sig til forskningsinterviews, især om emner, der er opfattet som værende tabuiseret, ofte er glade for at dele deres historie og refleksioner i et interview. Det er igen mine egne erfaringer som interviewer, at hvad jeg som interviewer forventer at fylde meget for mine informanter ofte bliver udfordret. Med denne baggrundsviden og erfaringer jeg har erkendt, har jeg derfor fulgt min interviewguide så længe det gav mening for et positivt udbytte af empiri, men jeg var ikke bange for at afvige fra hverken mine præ-bestemte emner eller forslag til spørgsmål, når der opstod en situation, hvor jeg vurderede det nødvendigt. Dette er ikke uden bekostning for den videnskabelige reliabilitet, og derfor vil jeg diskutere både reliabilitet, validitet, og generaliserbarhed i afsnittet nedenfor.

3.3 Reliabilitet, validitet, og generaliserbarhed

Forsøger man sig med at lave et videnskabeligt studie, er der tre begreber, der hyppigt dukker op i diskussionen af ens nyfundne empiri. De har alle tre til formål at begrebsliggøre, hvorvidt et givet studie lever op til kravene om videnskabelighed, således at man faktisk kan anvende studiets resultater. Umiddelbart ligner dette en gudsbenådet gave, hvorved man får mulighed for at sortere kvalitetsstudier fra forskning der spilder vores tid. Problemet opstår ved, at der findes dusiner af forskellige opfattelser af krav til videnskabelighed, såvel som uenigheder om, hvordan man kan og bør opfylde disse tre begreber. I den ene ende af spektret har vi den positivistiske tilgang, hvor disse begreber egentlig stammer fra, som har rigide krav til objektiviteten af forskning. Jævnfør denne tankestrømning, vil et interview næppe kunne kategoriseres som værende videnskab. I den anden ende af spektret, antipositivismen, ser man en total forkastelse af sådanne krav (Brinkmann & Kvale, 2009, p. 317), og i den forbindelse er begreber som reliabilitet, validitet, og generaliserbarhed også røget ud med videnskabens badevand. Som abonnent på fænomenologien tager jeg åbenlyst stor afstand til positivismen, idét den snævre definition af hvad der er videnskabelig viden, og hvad der er lægviden, simpelthen bare ikke muliggør videnskabelig forskning af visse genstandsfelter indenfor psykologien, heriblandt meningsfortolkninger og subjektive erfaringer som i min optik er det menneskets ontologi primært består af. Derudover forstår jeg godt antipositivisternes forkastelser af disse tre begreber, men jeg vil stadig argumentere for, at de har en vis værdi for dette projekt, som jeg vil komme ind på. Jeg vil nu kort redegøre for reliabilitet, validitet, og generaliserbarhed, for dernæst at diskutere dem i relevans til mit projekt.

Reliabilitet er et begreb, der dækker over, hvorvidt et forskningsprojekt ville kunne blive reproduceret af andre forskere. Formålet med reliabilitet er, at vi sikrer os, at et forskningsprojekts resultater ikke blot er opstået på baggrund af tilfældigheder. I psykometriken betyder dette, at tager man den samme test to gange, vil den samme person, under lignende omstændigheder selvfølgelig, få nogenlunde samme resultat. Det er vigtigt at en test er reliabel, fordi hvis et individ

får forskellige resultater, hver gang de tager testen på ny, så har testen ingen epistemologisk værdi. Så langt så godt. Problemet opstår i høj grad, når man laver kvalitativ forskning, og især fænomenologisk kvalitativ forskning. Som nævnt tidligere, er dette projekt baseret på semistrukturerede interviews, og det udfordrer i høj grad reliabiliteten af mine resultater. Hvis man har et rigtigt interview script, kan man let give det videre til en Ph.d studerende, som, i håb om at blive accepteret i academia, vil kunne udføre det til punkt og prikke, og til en vis grad få samme resultat, som hvis interviewet var lavet af vores alle sammens Svend Brinkmann. Selvfølgelig er interviewerens karaktertræk også relevante, og det er ikke sikkert at en informant er lige villig til at snakke om emner, der er køns- eller kulturspecifikke med hvem som helst, men udførelsen af interviewet vil i dette tilfælde være reliabel, idét man relativt let vil kunne genskabe det. Når man anvender semistrukturerede interviews, er det i større grad op til den enkelte interviewer. Dette er fordi, det afhænger af interviewerens næse for at opsnuse muligheder for serendipity, der afføder nye og opfølgende spørgsmål baseret på informantens udtalelser. Dette er ikke blot en evne, som man kan gøre sig bedre til, det er det bestemt også, men det er også værd at lægge vægt på, at fordi vi alle har vores unikke forforståelser vil vi blive tiltrukket af forskellige retninger vi har mulighed at tage interviewet i, baseret på selv samme forforståelser. Det er altså efterstræbeligt at tilskynde reliabiliteten af interviews hvor muligt for at mindske den subjektive vilkårlighed, men jeg vil ikke mene, det er det værd, hvis det går ud over interviewets overordnet kvalitet.

Validitet refererer til, hvorvidt forskningen undersøger det, som forskeren forsøger at undersøge. Hvis dette er tilfældet, siger man at studiet er validt eller gyldigt. Det er uhyre vigtigt at opnå validitet, også indenfor den kvalitative forskningsmetode, for at mindske fejlslutninger. Med henblik på at lave forskning baseret på interviews, er der flere ting, der er vigtige at have en mente hvad angår validitet. Først og fremmest skal det være gældende, at der er en logisk sammenhæng mellem ens teoretiske forudsætninger og ens forskningsspørgsmål eller problemformulering. Ligesom et argument skal være validt før, man kan tage det seriøst, skal der være en strømlinet overgang fra forskerens præ-forsknings teoretiske ståsted, og det nuværende forskningsprojekts formål. Dernæst er det essentielt, at ens metodologi og konkrete forskningsdesign lægger op til en muliggørelse af svar på

ens forskningsspørgsmål, hvad end det be- eller afkræfter forskerens hypoteser. Disse første to kriterier bør være gældende for al slags forskning, men specifikt med henblik på interview er det uhyre vigtigt, at intervieweren har troværdighed. Dette kan ske bl.a. med så megen transparens i forhold til hvilke interviewspørgsmål, man har valgt at tage med i forskningen, såvel som åbenhed omkring valg af informanter. Ydermere er transskribering et element, der er relativt unik til interview som forskningsmetode (Brinkmann & Kvale, 2009, p. 320), og her er der utallige forskellige tilgange til transskribering, fra den simple renskrivning af informanternes ord, til at forskeren forsøger at kommunikere både tonefald, længde på pauser, og hvilke ord, der bliver fokuseret på af informanten. Begge har til fælles, at formålet er at repræsentere informantens intention bedst muligt, men varierer i graden herved alt efter studiets formål. Da dette studie gør brug af IPA, er den simple renskrivning tilstrækkelig, idet det er informanternes egne narrativer, som jeg er interesseret i, og ikke de specifikke prosodiske elementer, som man interesserer sig for, når man laver mere detaljerede konversationsanalyser (Smith & Osborn, 2008, p. 65).

Det sidste begreb, jeg her vil nævne, er generaliserbarhed. Generaliserbarhed omhandler, hvorvidt den viden, som et forskningsprojekt har produceret, kan overføres til andre situationer. Det er et essentielt spørgsmål, der er vigtigt at have i mente, især når man laver interviews. Den pureste form for generaliserbarhed finder vi i universelle naturlove, der producerer konstante lovmæssigheder, men grundet dette projekts genstandsfelt er det principielt ikke muligt. Humanioraen forsøger at opbygge forståelse og fortolkninger frem for universelle love, da hver situation og person er unik. Trods dette, betyder det ikke, at interviews ikke kan producere generaliserbar viden, blot at man forstår generaliserbar viden på en mindre positivistisk facon. Snarere end at producere viden gennem et interview, der kan generaliseres globalt, spørger man om resultaterne kan overføres til lignende kontekster. Denne metode kaldes for analytisk generalisering, og da litteraturen omkring edgeworking er så mangelfuld, som den nu er, er formålet at kunne beskrive nogle enkelte informanternes kontekst, således at den producerede viden vil kunne overføres til sammenlignelige cases (Brinkmann & Kvale, 2009, p. 334).

3.4 Analysemetode

Efter at have udarbejdet en interviewguide, udført interviews og færdiggjort mine transskriberinger, skulle jeg forholde mig til min data analytisk, dette også med afsæt i IPA. Som skrevet tidligere, så er formålet med at arbejde fænomenologisk, at man er interesseret i at lære noget om informanternes livsverdener, og dette involverer, at man som forsker får en fortolkende relation til ens afskrift. Når man forsøger at forstå informanternes livsverden, er det ikke altid, at meningen er eksplicit, og derfor er det nødvendigt at arbejde hermeneutisk med sine informanternes udtalelser, således at man opnår en dybere forståelse. Måden, hvorpå jeg har gjort dette i mit projekt, har været ved den følgende metode, inspireret af IPA. Først har jeg læst alle transskriberinger igennem, som er vedlagt som bilag, for at få et dybt kendskab til selve empirien. Dernæst har jeg nærlæst dem hver for sig og inddelt specifikke sætninger samt længere udsagn i koder. Efter at have gjort dette ved hvert enkelt interview, har jeg krydstjekket koderne på tværs af interviewene, for at se hvorvidt der var overlap mellem de essentielle udsagn ved hver informant. De overlappende koder blev ændret til tematikker, jeg så gå igen hos informanterne. Disse tematikker blev så til sidst udformet på baggrund af tre kriterier:

- 1) Deres relevans for besvarelse af min problemformulering
- 2) Hvor vigtige tematikkerne var for informanterne
- 3) Hyppigheden af tematikkerne i datasættet

Denne metode resulterede i 4 overordnede temaer

Tema 1: Lysten til det ekstreme

Tema 2: Coping

Tema 3: Introspektion

Tema 4: Meningen med livet

Disse temaer opfyldte mine tre kriterier, og er derfor de temaer, jeg analyserer i afsnit **5.0 Analyse**.

4.0 Teori

I dette afsnit har jeg udvalgt teorier af George Herbert Mead, Karl Marx, såvel som Self-Determination Theory som jeg vil redegøre for, så læseren kender til de begreber og teorier jeg anvender i analysen og diskussionen.

4.1 George Herbert Mead og Marx

I det følgende afsnit, har jeg i sinde at redegøre for George Herbert Meads teori om, hvad selvet består af. Dette ønsker jeg at gøre, idét jeg mener, hans konceptualiseringer af “jeg’et” og “mig’et” især kan hjælpe os med at forstå folks ageren med edgeworking. Dernæst vil jeg kort redegøre for nogle marxistiske koncepter for dernæst at syntetisere de to tankestrømninger med henblik på at opnå bedre analyseringsmuligheder af edgeworking som fænomen.

4.1.1 George Herbert Mead

George Herbert Mead var en amerikansk psykolog, som var tilknyttet Chicago-skolen. Siden starten af 1900-tallet var han med til at udvikle socialpsykologien, og hans forskellige idéer er stadigvæk indflydelsesrige i dag (Mead, 1934, p. 5). Som nævnt ovenover vil jeg specifikt fokusere på George Herbert Meads forståelse af selvet, og specifikt hans tre begreber “jeg’et”, “mig’et”, og “den generaliserede anden”.

For at kunne forstå disse begreber, er det essentielt at have in mente, at Mead forstod mennesket som et konstant socialt væsen. Selvet kan, jævnfør Mead, kun tolkes korrekt, hvis man ser det som værende i en konstant dialektisk sammenhæng med andre mennesker og institutioner. Hans begreb “the “me””, som jeg oversætter til “mig’et”, er det sæt af synspunkter og værdier, man har påtaget sig i sine interaktioner med andre personer. “The “I””, eller “jeg’et” er derimod et individs

respons til disse værdier fra den anden (Mead, 1934, p. 175). Med andre ord kan man sige, at “mig’et” er samfundets stemme, medens “jeg’et” er individets aktuelle ageren i en given situation. “Jeg’et” finder derfor kun sted i nuet, og er kontinuerligt opstående, uforudsigeligt, og kreativt. Ligeså snart “jeg’et” har udført sin respons og gjort sig til kende, bliver denne aktion konsumeret af “mig’et”, og bliver en del af “mig’et”s selvforståelse (Lyng, 1990 p. 867). Det tredje begreb, jeg vil introducere fra Mead, er “the generalized other”, eller “den generaliserede anden”. Som barn starter man ud med kun at interagere med få individer, og det er stort set de eneste andre mennesker, der har en direkte indvirkning på en som barn, det tror man i hvert fald. Dette ville stereotypt være ens forældre og eventuelle søskende eller andre værger, som man har tæt på sig. Derfor kan “jeg’et” kun respondere på “mig’et”, der er udviklet på baggrund af disse specifikke individer. Det er først senere, når individet interagerer med en masse andre mennesker, såvel som begynder at indgå i institutionaliserede sammenhænge, at “mig’et” tilskrives ikke specifikke personer, men hvad Mead kalder for “den generaliserede anden”. Med andre ord bliver “mig’et”s ramme af holdninger udvidet fra specifikke “far og mor mener, at...” til “samfundet mener, at...”. Når individet på sådan en vis har udviklet et mere komplet “mig”, betyder det også, at “jeg’et” har større potentiale for kreativ aktion, idét der er flere og mere generelle værdier at respondere på (Lyng, 1990, p. 869).

Årsagen til jeg har valgt at inddrage George Herbert Meads forståelse af selvet er, at jeg mener, de tre begreber, jeg ovenover kort har gennemgået og redegjort for, vil kunne være til stor hjælp i min analyse af folks motivation og ageren med henblik på at deltage i edgework aktiviteter. Jeg vil nu som det næste redegøre kort for relevante marxistiske teorier og koncepter for så til sidst at syntetisere dem.

4.1.2 Marxism

At jeg har valgt at kombinere marxismen med den meadianske symbolske interaktionisme er ikke et tilfælde. Ophavsmanden bag det videnskabelige begreb “edgeworking”, Stephen Lyng, er selv af den overbevisning, at disse to teoretiske retninger, trods deres forskelle, indebærer megen analytisk potentiale med henblik på

edgework. En af disse forskelligheder er, hvor de vælger at sætte deres analytiske fokus. Mead fokuserer, som illustreret ovenfor, på sociale interaktioner på det, man kalder mikroniveau, medens Marx i langt større grad har fokus på generelle samfundsstrukturer, specifikt økonomiske, på makroniveau. Grundet at Marxismen er en utrolig bred ideologi og forsknings domæne indenfor sociologien, står det udenfor denne opgaves mål at redegøre for Marxismen i sig selv, og jeg vil i stedet blot fokusere på, hvordan den kan bidrage til analysering af edgeworking i samarbejde med meadiansk teori.

En af de væsentligste konvergenser ser vi i teoriernes tilgang til dialektikken mellem spontanitet og begrænsning. Marx identificerer, hvad han kalder for “nødvendighedens rige” og “frihedens rige”. Nødvendighedens rige indebærer de begrænsende rammer for livet, som økonomiske og overlevelseshæbetinger pådutter individet. Marx skriver om frihedens rige i Capital Volume 3 det følgende: *“The realm of freedom actually begins only where labour which is determined by necessity and mundane considerations ceases; thus in the very nature of things it lies beyond the sphere of actual material production”*. (Marx, 1993, p. 593). Jeg har valgt at inkludere dette citat, idét det illustrerer modsætningen mellem nødvendighedens- og frihedens rige ved at sætte fokus på, at mundane nødvendigheder skal ophøre, før at sand personlig frihed kan forekomme. Marx har i sine værker størst fokus på det restriktive og begrænsende, men det er essentielt for edgeworking at forstå hans opfattelse af, hvad spontane aktioner består af. Spontane aktioner er aktioner, der er bevidste, intentionelle, sociale og rationelle. Disse aktioner opstår kun i en specifik kontekst af begrænsende strukturer, og dermed skal spontane aktioner altid beskrives i sammenhæng med deres modsatte begrænsende betingelser (Lyng, 1990, p. 867). Hvis man holder tungen lige i munden, kan man hurtigt lægge mærke til, hvordan dette harmonerer med Meads forståelse af “jeg’et” og “mig’et”. “Mig’et” kan sammenlignes med den marxistiske forståelse af de nødvendige og begrænsende betingelser i en given kontekst, medens “jeg’et” kan sammenlignes med den spontane og frie aktivitet. Det er vigtigt her at understrege, at koncepterne her ikke er en-til-en, men snarere at de kan belyse emnet på forskellig men konvergerende vis, idét de har forskellige teoretiske ståsteder, nemlig på makro- og mikroniveau.

Både Marx og Mead har det tilfælles, at de mener, at spontan aktivitet kun kan opstå med basis i deres begrænsende modpart. For at “jeg’et” kan være så frit som muligt, skal det stå imod et fuldt udviklet “mig”, der er baseret på den generaliserede anden, snarere end en specifik anden, som redegjort for i afsnittet ovenover. Tilsvarende kan frihedens rige kun opstå i modspil med nødvendighedens rige som Marx så fint beskriver det i følgende citat: *“the true realm of freedom, which, however, can blossom forth only with this realm of necessity as its basis.”* (Marx, 1993, p. 593). For at tydeliggøre dette yderligere, introducerer Marx sit koncept af kreativitet, som han så fint beskriver som aktiviteter, der udvider menneskelige kræfter. Hans kritik af kapitalismen består dermed i, at arbejde under kapitalismen i meget lille grad bidrager med kreative og spontane aktiviteter, idét arbejderen bliver reduceret til blot et led i en maskine, som derfor fører til oplevelsen af fremmedgjorthed. Ydermere mener Marx, at kun i forbindelse med fællesskab har individer mulighed for spontant arbejde, og dette stemmer igen overens med Meads forståelse af “jeg’et” og “mig’et”, idét “mig’et” altid vil være udviklet med afsæt i sociale interaktioner.

Jeg har i dette afsnit redegjort for Mead og Marx’s begreber og teorier, som jeg har fundet relevant til at analysere edgeworking. Specifikt har jeg fokuseret på deres fælles fokus på dialektikken mellem spontanitet og begrænsninger, såvel som deres forståelse af den kreative aktion, som kun opstår som et modspil til begrænsninger og ydermere kræver et element af fællesskab, hvad end det er internaliseret som hos Mead, eller et konkret fællesskab som hos Marx. Derudover har Marx et fokus på at analysere samfundet fra et makroperspektiv, medens Mead fokuserer på mikroniveau.

4.2 Self-Determination Theory

Dette speciale har til formål at forstå edgeworking som underliggende fænomen på tværs af forskellige edgeworking aktiviteter, men yderligere har det også, jævnfør problemformuleringen, som mål at kunne give et bud på, hvorfor nogle mennesker er draget til så ekstreme oplevelser. I et forsøg på at komme med et bud på dette, har jeg valgt at inddrage en motivationsteori, i form af Self-Determination Theory (herefter; SDT), idét jeg mener, at edgeworking indebærer mange elementer af hvad der driver menneskets ageren, jævnfør SDT.

For at en psykologisk teori kan anses som at være en motivationsteori, skal den undersøge to aspekter af den menneskelige psyke; først og fremmest hvilke behov et individ har, og dernæst hvordan et individ via en meningsskabelsesproces forholder sig til både intern og ekstern stimuli, således at man retter sine handlinger mod tilfredsstillelsen af sine behov (Deci & Ryan, 2013, p. 3). Indenfor studiet af motivation kan man lave en sondring mellem to forskellige overordnede synspunkter. Det første kaldes for mekanistisk, medens det andet synspunkt bliver refereret til som organismisk. Mekanistiske teorier anser mennesket som værende en passiv organisme, der blot bliver draget af fysiologiske drives, såvel som ekstern stimuli fra ens miljø. To eksempler på mekanistiske teorier kunne være tidlige psykoanalytiske, såvel som behaviouristiske teorier. Psykoanalytiske motivationsteorier har haft fokus på menneskets underbevidste drifter, medens egoets vilje blot blev givet en sekundær rolle. I behaviouristiske motivationsteorier var fokus på stimulus-respons-processer. I disse domæner er intentioner derfor blevet tilskrevet enten en sekundær eller næsten ingen rolle overhovedet til at determinere udfaldet af adfærd.

Det organismiske perspektiv fokuserer lige såvel som det mekanistiske perspektiv på fysiologiske drives, men der perspektiverne kan sondres er, at ekstern stimuli ikke anskues for at være deterministiske årsager for adfærd, men i stedet som affordances som mennesket aktivt kan vælge at bruge til at tilfredsstille deres behov. Af denne årsag har det organismiske perspektiv i langt højere grad fokus på individets meningsskabelse af stimuli, frem for stimuliernes intrinsiske karakteristika. Med årene er der sket et skift fra de mekanistiske teorier til de

organismiske teorier, da organismiske teorier stadig inkorporerer underbevidste drifter og ekstern stimuli, men de bliver anset som værende ansvarlig for typiske tendenser til at opføre sig på bestemte måder, men de kan ikke tilfredsstillende forklarer, hvad der driver mennesker til handling. For at kunne gøre dette, bør der være en forståelse for menneskers intentionelle og bevidste processer, såsom ens selvopfattelse og fremtidige drømme. (Deci & Ryan, 2013, pp. 4-6). Dette speciale tager udgangspunkt i det organismiske perspektiv. Grundet dets fokus på meningsskabelse af ekstern og intern stimuli, er jeg af den overbevisning, at det har bedst mulig potentiale for at kunne hjælpe os med at forstå, hvorfor nogle mennesker kan få deres behov opfyldt gennem edgeworking.

Derfor vil jeg nu gennemgå SDT, idét den opfylder mit krav om at være en organismisk teori, såvel som at den i stor grad lægger vægt på den menneskelige agentur og i større grad fokuserer på opfyldelse af psykologiske behov frem for fysiologiske. SDT er udviklet af Edward Deci og Richard Ryan. Udgangspunktet for SDT er idéen om, at mennesker er aktive, vækstorienterede organismer, der naturligt forsøger at integrere deres psyke til en samhörig forståelse af sig selv, såvel som deres plads i større sociale strukturer (Deci & Ryan, 2000, p. 229). Dette konceptualiseres gennem deres forståelse af psykologiske behov. Om dem skriver de det følgende; “...in SDT, needs specify innate psychological nutrients that are essential for ongoing psychological growth, integrity, and well-being. As noted, we identified three, the needs for competence, relatedness, and autonomy.” (Deci & Ryan, 2000, p. 229). Når man snakker om behovsopfyldelse i sammenhæng med SDT, er det altså ikke behov for basale fysiologiske rammer såsom varme, mad, sex, etc, men behov for en følelse af kompetence, samhörighed, og autonomi. Jævnfør SDT, skal samhörighed forstås som den medfødte trang til at føle sig forbundet med andre - at elske og at blive elsket. Autonomi refererer til menneskers behov for selv at have kontrol over oplevelser og adfærd, såvel som at disse er konkordant med ens egen forståelse af sig selv. Kompetencebegrebet dækker over evnen til at kunne påvirke sine omgivelser, således at en person har mulighed for at opnå de mål, de nu må værdisætte i en given kontekst (Deci & Ryan, 2000, p. 231).

Udover at disse tre behov fordrer vækst og mental sundhed, viser studier også, at negligerende af en hvilken som helst af dem, fører til signifikant negative

psykologiske konsekvenser. Sagt med andre ord, så skal alle tre behov, jævnfør SDT, være tilfredsstillet - en eller to er altså ikke nok. Hvis en person befinder sig i en situation, således at de ikke har mulighed for at kunne tilfredsstille sine behov, pga. begrænsede betingelser, såsom hvis ens kontekst er overdrevent kontrollerende, udfordrende eller afvisende, resulterer det ofte i, at personen forsøger at supplementere med alternative - ofte defensive og selvbeskyttende processer. Disse kan kun til en hvis grad opfylde SDTs tre behov, men under omstændigheder der ikke tillader mere, kan det være nødvendigt. Jævnfør SDT kaldes disse for "need substitutes" (fremover; "behov substitutter"). Dette anses som at være en forsvarsmekanisme under SDT. Eksempler på sådanne processer kunne være at kompartmentalisere, snarere end integrere, ens psykologiske strukturer eller måske mere eksplicit at udvikle antisociale tendenser som kompensation for manglende behovsopfyldelse. En af SDTs attributter, er teoriens vækstorienteret, som kort nævnt i starten af min redegørelse heraf. Motivationsteorier med udgangspunkt i fysiologiske drives, er i højere grad passive, idét de anser menneskets ontologi som værende underskudsdrevet. Med underskudsdrevet menes der, at de forstår behov som værende noget uopfyldt, der straks skal opfyldes, for at organismen kan returnere til et stadie af ekvilibrium. Som kontrast har SDT menneskelig vækst som et centralt element, med et mål om at deltage i aktiviteter, de naturligt interesserer sig for, såvel som at bevæge sig mod personlig og interpersonel kohærens (Deci & Ryan, 2000, p. 230). Det er vigtigt at pointere, at Deci & Ryan ikke er af den opfattelse, at mennesker altid aktivt tænkende forsøger at tilfredsstille deres behov, men at deres behov ville blive opfyldt hvis konteksten tillader det. Et eksempel kan let bevise denne påstand. Hvis vi har et barn, der elsker at læse i sin fritid, og derfor en aften lige er begyndt at læse en bog, som de selv har valgt på biblioteket, vil dette barn, set at bogen selvfølgelig er god, opleve at blive fortabt i bogen og føle stor glæde. Omvendt har vi et andet barn, som hader at læse, der er blevet tvunget til at læse en bog, de ikke selv har valgt i forbindelse med deres skolegang og som udelukkende læser pga. tvang. Det første barn vil opleve en følelse af autonomi og måske endda kompetence, hvis de er gode til at læse. Barn nummer to vil derimod ikke opleve denne følelse af autonomi, da barnet i langt højere grad hellere vil ud og hoppe på trampolin, men finder sig selv i en kontrollerende kontekst. Det interessante her er, at det første barn ikke eksplicit har søgt denne behovsopfyldelse, men snarere deres egne instinktive interesser. Behovsopfyldelse bliver altså en nødvendighed for at

kunne nyde denne aktivitet, men det var ikke behovsopfyldelse, der drev det første barn. Modsat mekanistiske drive teorier, hvor al menneskelig adfærd kan forstås som et forsøg på at tilfredsstille et underskud på baggrund af fysiologiske drives og returnere til ekvilibrium, så tillader SDT en forståelse af mennesker, hvor deres adfærd ikke nødvendigvis er et biprodukt af et underskud af behovsopfyldelse.

Den sidste del af SDT som jeg har tænkt mig at gennemgå her, er konceptet intrinsisk motivation. Intrinsisk motivation er baseret på idéen om, at man kan sondre mellem handlinger, som bliver udført pga. eksterne omstændigheder, og aktiviteter som udelukkende bliver taget del i, på baggrund af interne processer. Intrinsisk motivation skal derfor anses som værende den motivation, der frit og aktivt engagerer mennesker i aktiviteter som den pågældende person nu finder interessant. Her er man altså ikke drevet af hvilke konsekvenser, positive eller negative, en handling måtte have. Barnet som vælger at læse for litteraturens skyld er altså intrinsisk motiveret, medens barnet, der læser for ikke at få skældud over ikke at have lektier, er ekstrinsisk motiveret. Adskillige studier har vist, at intrinsisk motivation er associeret med bedre læring, ydeevne, og psykisk velvære (Ryan & Deci, 2000, pp. 233-234). Ydermere har en metaanalyse på baggrund af 128 studier over tre årtier påvist, at eksterne belønninger såsom monetære gevinster direkte underminerer intrinsisk motivation. Et fænomen som vi ser i stigende popularitet i disse dage, er "gamification". Eksempler på dette kan være Duolingo, en app der promoverer sproglearning, som belønner brugeren med point for at logge ind og gennemføre missioner på daglig basis, eller diverse smartwatches der tracker din daglige mængde motion. Studier viser dog, at selvom disse eksterne motivationsprocesser kan fremme den initiale adoptering af handlinger, så er de faktisk detrimental for den intrinsiske motivation, og i længden ser man hyppigt en formindskning af den ønskede adfærd (Kerner & Goodyear, 2017, p. 294). Ekstrinsisk motivation er dog ikke altid negativt. Deci & Ryan teoretiserer, hvordan eksterne processer også i varierende grad kan være autonome. Dette sker gennem en process af integration. Hvis et individ kan identificere sig med eksterne regulativer, såvel som at kunne integrere dem, således at de stemmer overens med ens forståelse af sit selv, vil årsagen til at man engagerer sig i en aktivitet også være intern, ligesom vi ser ved intrinsisk motivation. Denne sondring kan virke unødvendig, men den

tillader os at kunne analysere hvor motivationen hos individer kommer fra, og yderligere, i hvilken grad den er autonom.

Dette er en af de største årsager til, at jeg har valgt at inkludere SDT som en af mine analytiske værktøjer i dette speciale, da det kan være med til, at hjælpe os forstå hvorfor folk opsøger ekstreme aktiviteter trods mere tilgængelige behovsopfyldende aktiviteter. Ydermere, tillader SDT os at sammenligne kvaliteten og dybden af forskellige handlingers behovsopfyldelse. Dette diskuterer jeg yderligere i min analyse.

5.0 Analyse

Jeg vil i dette segment af projektet kort introducere mine tre forskellige informanter, efterfulgt af en tematisk analyse med afsæt i mine interviews, udviklet qua interpretative phenomenological analysis. Disse tematikker er følgende; lysten til det ekstreme, coping, introspektion og meningen med livet.

Navn	Aksel
Alder	38 år
Edgework aktivitet	Har lavet faldskærmsudspring de sidste to år, og har ca. 90 hop
Beskæftigelse	Murer i det kommunale
Civil status	Fraskilt og far til tre børn

Navn	Lilli
Alder	45
Edgework aktivitet	Har dyrket masochisme siden hun var 10 år gammel, og gået i diverse kinkforeninger de sidste mange år
Beskæftigelse	Ledig
Civil status	Single og mor til ét barn

Navn	Liam
Alder	28
Edgework aktivitet	Har røget cannabis siden han var 14 og taget hårdere euforiserende stoffer rekreationelt de sidste 10 år
Beskæftigelse	Arbejder på et hjem med udsatte
Civil status	Gift og kommende far

5.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme

Hvorfor har nogle mennesker lyst til at udsætte sig selv for ekstreme oplevelser, medens andre har det helt fint med, at leve et helt liv uden at kaste sig selv ud fra et fly, påføre sig selv smerte eller tage euforiserende stoffer? Dette var et centralt tema, jeg så gå igen hos mine informanter gennem mine interviews, såvel som et spørgsmål jeg stillede mig selv forud for hele projektet. Jeg vil i dette underafsnit analysere informanternes udtalelser, med afsæt i min teoretiske forståelse for individers motivation.

Alle tre informanter giver udtryk for to ting, når det kommer til deres lyst til det ekstreme. For det første har de alle tre altid haft en kæmpe nysgerrighed på verden, såvel som en følelse af, at de kan få mere ud af livet, end man umiddelbart oplever i sin dagligdag. For det andet er de alle også samtidigt forvirret over, hvorfor den gængse person IKKE har samme nysgerrighed og behov for at skubbe grænser. Liam udtaler i sit interview følgende:

“Jeg vil have svært ved at være venner med folk der aldrig har prøvet det (stoffer), og aldrig nogensinde vil prøve det (...) Det er jo ikke fordi, de ikke vil tage stoffer, at jeg ikke ville være venner med dem, det er på baggrund af deres manglende lyst til at opleve livet. Deres tilbageholdenhed.”

Det essentielle her, mener jeg, er, at Liam ikke nødvendigvis forlanger, at alle han hænger ud med aktivt tager del i hans edgework, men at han forventer en hvis form for ligesindet nysgerrighed på at skubbe til sine grænser. Det afspejles også meget fint af, at hvad der hurtigt kom til overfladen hos alle mine tre informanter, var deres umiddelbare ligheder med hinanden. Alle tre informanter har på et eller andet tidspunkt i deres liv dyrket ekstremsport og taget stoffer. De har altså alle sammen forsøgt sig på mere end blot en enkelt edgework aktivitet, og hvad der også kom til syne gennem mine interviews var, at uden deres nuværende deltagelse i deres ekstreme aktiviteter, var de alle overbevist om, at de blot ville ty til en anden ekstrem aktivitet frem for at stoppe deres higen efter grænser.

Forskning viser, at "sensation seeking" er et relativt konkret og globalt personlighedstræk, som afspejler menneskers lyst og behov for, at opleve nye, varierede og komplekse sensation, såvel som villigheden til at påføre sig selv risiko, for at opnå disse sensationer. The Sensation Seeking Scale (herefter; SSS), er et psykometrisk værktøj udviklet af Zuckerman for netop at måle dette (Zuckerman, 1986, p. 59). Da mit speciale er fra et fænomenologisk perspektiv, har jeg ikke valgt at inddrage sådan en skala som en af mine empiriske værktøjer, men jeg er overbevist om, at alle mine informanter ville score højt på sådan en skala, og stort set ville have gjort det hele deres liv. Jeg bringer dette op, fordi jeg mener, at personlighedstræk kan være en stor determinerende faktor for individers disponering mod det ekstreme, men at det står udenfor dette speciales genstandsfelt. Jeg vil i stedet kigge på de psykologiske og samfundsmæssige motivationer, der kunne stå bag mine informanters grænsesøgende adfærd, og det vil jeg gøre gennem Self-Determination Theory, såvel som Mead og Marx.

Nu har jeg jo valgt at SDT, og det har jeg gjort, da det er en motivationsteori, jeg mener kan hjælpe os med at forstå netop denne higen. SDT anser mennesker som værende aktive, vækstorienterede organismer, og i den forbindelse forstår man mennesket som altid opsøgende efter at dække tre psykologiske behov, nemlig samhørighed, kompetence og autonomi. Gennem mine tre interviews med mennesker der både er meget forskellige, men alligevel har meget tilfælles, blev det tydeligt, at disse tre komponenter var gennemsyrende for deres deltagelse i grænseoplevelser. Først og fremmest fyldte det sociale aspekt utroligt meget hos især Lilli og Aksel,

som begge deltager flere gange ugentligt i foreningslivet omkring deres respektive aktiviteter, altså henholdsvis masochisme og skydiving. Både Lilli og Aksel lagde stor vægt på deres deltagelse i organiserede fællesskaber, med henblik på hver deres aktivitet. Aksel var hurtig til selv at nævne, at noget af det helt essentielle ved faldskærmsudspring, er det sammenhold og nye pseudo-familiære bånd, han havde knyttet i forbindelse med sine spring.

“Det er en ny familie for mig. Det community der er derude og fællesskab, ikke kun i Danmark men også i verden og på tværs af klubber indenfor Danmark, er helt specielt. Hver gang jeg kommer af sted og møder nye mennesker og springer faldskærm. Altså vi snakker sammen som om vi har kendt hinanden i flere år, og det betyder ikke en dyt, at vi lige har mødt hinanden. Vi snakker om alt og ingenting”

Sådan udtaler Aksel sig om ikke bare sin egen skydiving forening, men om hele skydiving fællesskabet. Senere i interviewet lægger han også vægt på, at han via dette netværk, er kommet til at snakke med en masse forskellige typer, som han måske ikke umiddelbart selv havde snakket med ellers. Det vil altså sige, at det eneste, der binder dem til hinanden, er deres fælles interesse og udøvelse af skydiving, men på trods af dette, føler han sig mere hjemme end noget andet sted. Ligeledes beskriver Lilli, at hun sommetider ville bruge tre til fire dage om ugen i hendes foreningsliv, hvilket i hendes tilfælde er en lokal kinkforening.

“Men det var meget sjovt det der med at jeg begyndte at være der (i foreningen) 3-4 gange om ugen hver uge”

Fællesskabet er altså et kæmpemæssigt komponent af, hvorfor både Lilli og Aksel kontinuerligt bliver ved med at opsøge deres aktivitet, på trods af det ikke var et element, de til at starte med ledte efter. Af den årsag vil jeg ikke mene, at samhørigheds komponenter i SDT har været en primus motor for deres deltagelse, men i stor grad noget, som har drevet deres kontinuerlige deltagelse og opsøgning af deres respektive edgework aktiviteter. Trods at Liam ikke selv så sig som en del af *“the drug community”*, lagde han stor vægt på, at han foretrak at gøre det i lukkede, men stadig sociale kredse med nære venner, men Liam startede også ud med, blot at

ryge cannabis i sit eget selskab. Det kunne tyde på, at mine tre informanter har haft en motivation for deltagelse i ekstreme aktiviteter, man skal finde et andet sted end ved et behov for samhørighed, men at samhørighed har en regulerende og potentiel eskalerende effekt for, at de bliver ved med at opsøge disse aktiviteter. Med dette mener jeg, at det sociale aspekt for alle mine informanter ikke bare er kommet senere i deres deltagelse, men at det også er kommet i forbindelse med en øget ekstremitet i hver deres aktivitet. Lilli påpeger hvordan, at hun altid har været vild med "needleplay", altså at stikke nåle i enten sig selv eller andre personer, men at hun gennem et foredrag i sin forening lærte, hvordan man kunne kombinere dette med saltvandsopløsninger, for at øge smerten, såvel som at introducere en helt ny brændende og sviende sensation, til den allerede eksisterende smerte. Ligeledes er Liam blevet introduceret til både nye stoffer, såvel som nye kombinationer af stoffer gennem venner, og jeg er derfor overbevist om, at det sociale aspekt også indebærer et potentiale for en eskalering. Taget i betragtning at disse typer af mennesker i høj grad nyder at prøve nye ting og skubbe grænser, giver det god mening, og det er også vigtigt at have in mente, at både Liam og Lilli også har fået råd om sikkerhed og exit-strategies fra ligesindede, så det er ikke nødvendigvis risikoen der eskalerer, men spektret af ekstreme oplevelser tilgængelige i deres respektive aktiviteter.

Udover behovet for samhørighed, lagde informanterne også stor vægt på en følelse af at blive bedre og at udvikle sig konstant inden for deres aktiviteter, hvilket stemmer overens med SDTs forståelse af et behov for at føle sig kompetent. Lilli forbedrede sin masochistiske udøvelse i form af at lære nye teknikker, bedre sikkerhed, samt en generel tilegnelse af evner såsom førstehjælp og at kunne sy. Aksel fokuserede på at blive bedre gennem sin skydiving, således at han kunne opnå licens til at være instruktør, da han i høj grad gerne ville undervise andre, noget han på ingen måde havde interesse i før skydiving. Men hvad med euforiserende stoffer? Kan man blive bedre til det? Jævnfør Liam kan man sagtens udvikle sig inden for stofverdenen. Han nævner tre komponenter, som man kan blive bedre til. Først og fremmest er der den konkrete viden, man kan have omkring forskellige euforiserende stoffer. Dette kræver en del research, men det er essentielt når man, ligesom Liam, tager mange forskellige stoffer på en gang, så man ikke risikere at blande en stofcocktail, der kan have fatale konsekvenser. Dernæst tillægger han værdi at kende sig

selv, både sin fysiske krop, såvel som ens psyke. Som nævnt tidligere, har han i en psykedelika-rus forsøgt at skære sit eget hoved af, på baggrund af en falsk overbevisning om, at han havde slået sin egen kæreste. Han vurderer selv, at en stor årsag til dette var, at han havde set "Hannibal", en serie om kannibalisme, i ugerne og dagene op til, og at det havde haft en indflydelse på, hvilke tanker der gik igennem hans underbevidsthed. Sidenhen har han lært vigtigheden af, hvor man er fra et psykisk standpunkt, især når man tager psykedelika. Den sidste færdighed han har tilegnet sig, er "exitstrategier".

"Det kom 100% efter dengang med mit hoved. En anden gang jeg tog LSD efterfølgende, der gjorde jeg det alene, og der lå jeg alene i en lejlighed, og tog LSD, og på et tidspunkt blev det en lille smule vildt, så tog jeg benzoer (benzodiazepin), og det sidste jeg kan huske er, at jeg ligger i en sofa og kigger op, og så falder jeg i søvn pga. benzoer. Det er en exitstrategy jeg har lært."

Ligeledes understreger han vigtigheden af altid at have en masse væske klar, såvel som adgang til et koldt bad, for at regulere kropstemperaturen når han eksempelvis tager MDMA.

Men bare fordi man kan udvikle sig indenfor sit felt, er det jo ikke ensbetydende med, at man opnår en følelse af kompetence. Alle mine informanter anerkender, at de udvikler sig, og tilegner sig færdigheder, der i visse omfang er globale, eksempelvis med Lillis evne til at sy, eller Aksels nyopstået interesse i undervisning, medens det andre gange er meget kontekst-specifikt, såsom Liams exit-strategier. Der er ikke noget i min empiri, der tyder på, at informanterne opsøgte deres ekstreme aktiviteter på baggrund af et ønske om at føle sig kompetent, men set fra et analytisk perspektiv gennem en SDT linse, er det tydeligt, at de i et givet omfang får opfyldt deres behov for kompetence, som igen kan være en årsag til, at de kontinuerligt fortsætter deres bedrifter, især for Lilli og Aksel.

Det sidste SDT behov, er menneskers behov for at føle sig autonome. Dette behov var helt klart det, som fyldte mindst hos mine informanter, i hvert fald eksplicit. Det var ikke noget som de selv bragte op, og selv når jeg spurgte ind til, hvornår de følte sig mest frie og hvorvidt deres ekstreme aktiviteter stod i kontrast

med deres hverdagsliv, fik jeg ikke en følelse af, at autonomi som sådan var noget, de var klar over kunne være en konkret motivationsfaktor for dem. Alligevel vælger jeg at fokusere på dette, ikke blot fordi det indgår i SDT, men grundet især identitetsaspektet af Ryan og Decis autonomi-begreb. Som jeg har redegjort for i mit teorigennemgang vedrørende SDT, så består autonomi både af evnen til frit at vælge sine oplevelser, men også at man har mulighed for at inkorporere dette frie valg i sin egen identitetsdannelse, og det er her hvor jeg vil argumentere for, at det faktisk er en helt essentiel motivationsfaktor, dog måske mere ubevidst end f.eks. samhørighed. Alle mine tre informanter deler hvordan, at de er blevet mødt med stort set udelukkende én fælles reaktion fra omverdenen, som bedst kan illustreres med følgende citater, hvor jeg har spurgt dem ind til, hvordan deres omgangskreds ser på dem:

Aksel: *“...de synes alle sammen jeg er sindssyg”*

Lilli: *“...jamen det tror jeg er ligesom reaktionen på min kollega, hvor de bare bliver sådan skræmt og nærmest har det bare ubehageligt”*

Liam: *“Deres ignorance. They’re ignorant”*

Alligevel er deres respektive ekstreme aktiviteter ikke bare en hobby eller tidsfordriv. Det er ifølge dem selv tættere på at være en livsstil, og det er der, hvor de føler sig mest komfortable. Hvis jeg skulle forsøge at svare på spørgsmålet “hvorforsøger disse mennesker så ekstreme oplevelser?” vil mit svar være, at edgework for disse tre personer, er et værktøj til, at få dækket nogle behov, de ikke har fået dækket andetsteds fra. Ydermere, besidder de alle en nysgerrighed og åbenhed over for verden og alt den kan tilbyde. Grænser er ikke noget de blot søger, det er også noget der opsøger dem.

5.2 Tema 2: Coping

Et centralt tema jeg fandt gennem min analyse, var hvad jeg vil kalde “coping”. Selv før jeg foretog mine interviews, var jeg interesseret i, hvorvidt disse ekstreme aktiviteter kunne være forsøg på at cope med dårlige livsomstændigheder, eller om deres deltagelse var en form for behovs substitutter. Jeg havde helt klart nogle antagelser om, at dette kunne være tilfældet for nogen af mine informanter, men jeg gik ind til interviewene med et måske naivt håb om, at det ikke var en nødvendighed, og at nogle mennesker bare var nysgerrig på verden på en anden måde, end den gængse borger. Derfor kom det som et lille chok, at jeg så coping som værende et gennemgående tema i den grad, som det var i mine interviews.

Alle tre informanter har haft tidligere erfaringer med fysisk selvskade. Alle tre informanter har ligeledes været i kontakt med psykiatrien på et givent tidspunkt i deres liv. Alle tre informanter har taget euforiserende stoffer. Alle tre informanter har brugt deres edgework i varierende grad som coping. Ydermere, var alle tre informanter af den overbevisning, at hvis de stod uden deres personlige edgework, ville de blot søge noget endnu mere ekstremt, der potentielt kunne være fatalt for dem. Da jeg blot har tre informanter, er det svært at ekstrapolere sådanne informationer ud på en bredere befolkning af edgeworkers, men det er værd at tage notits af, at de tre informanter jeg har interviewet, på ingen måde har haft helt ordinære livsomstændigheder.

Liam, informanten der rekreationelt tager stoffer, prøvede for første gang at ryge cannabis, af en alder af 14. Modsat den stereotype introduktion til stoffer, der foregår blandt venner, røg Liam sin første joint alene, og lærte at lave dem selv via tutorials på YouTube. Årsagen til at han blev bekendt med cannabis var, at hans mor ofte havde vredesudbrud, ville gå ind på sit værelse, for derefter at være i markant bedre humør. Liams nysgerrighed over dette skift, fik ham til efter lidt tid, at lægge mærke til en specifik lugt på hans mors værelse, og kombineret med rester fra ristede smøger fandt han hurtigt ud af, at hendes skiftende adfærd nok var på baggrund af at ryge cannabis. Da Liam selv led af ekstrem vrede og voldelige tendenser, var hans nysgerrighed over for cannabis logisk, da han så hvordan det hjalp sin mor på dette område. Allerede som ung teenager, har Liam altså lært, at han kan bruge euforiserende stoffer til at emotionsregulere. Det er dog vigtigt at pointere, at Liam

selv kun vurderer hans cannabis-forbrug, som værende noget han brugte til at cope, og på baggrund af det, udviklede han et misbrug. Han mener selv ikke, at han har et misbrug med andre hårdere euforiserende stoffer, og ej heller, at han har brugt disse til at emotionsregulere. Han udtaler selv følgende:

“Det ene (at tage stoffer for coping) gør du for at have det sjovt, det andet gør du for at undgå at have det nederen. Så det handler nok i bund og grund om, hvordan dit stadie er generelt...Hvis du generelt har det nederen, og du så tager det for at have det mindre nederen...men hvis du generelt har det godt, og så tager det for bare at have det mega fedt, det er to vidt forskellige ting. Mit hashbrug var et misbrug, fordi jeg ikke fungerede uden det...”

Dette er en uhyre vigtig sontring for Liam, idét han kun ser positive aspekter af hans forbrug af euforiserende stoffer, når det kommer til alt andet end cannabis. Da jeg interviewede ham, var han faktisk lige stoppet med at ryge cannabis, idét han snart skal til at være far, men hans forbrug af andre stoffer, såsom LSD, DMT og MDMA havde han ingen intentioner om at skære ned på, også efter at hans barn kommer til verden. Liam er af den overbevisning, at han brugte cannabis som en usund coping strategi for at bekæmpe nogle indre dæmoner, som han sidenhen er blevet bedre til at kontrollere. Den historie er velkendt, men det interessante ved Liams forbrug af euforiserende stoffer, og hans tiltrækning til grænseoplevelser er, at årsagen til han har fået det bedre og været i stand til at stoppe sit cannabis-misbrug, finder man i hans brug af især psykedelika, hvor han gennem introspektion har fået styr på tidligere traumer. Mere om dette i **5.3 Tema 3: Introspektion**.

Jeg har brugt en stor andel af dette afsnit på Liams historik med cannabis, og det har jeg valgt at gøre, da jeg mener det også er repræsentativt for mine to andre informanter. De har alle kæmpet med diverse problematikker, som har resulteret i selvskade, psykiske indlæggelser og egen medicinering. Vigtigt for dette speciale er det dog, at de alle tre også mener, at deres respektive grænseoplevelser har spillet en væsentlig rolle i deres nuværende psykiske velvære, såvel som at sætte en stopper for selvskade og/eller stofmisbrug. Jeg vil nu, gennem min teoretiske linse, analysere hvorvidt deres nuværende deltagelse i grænseoplevelser kan anses som værende vækstoffremmende, frem for blot at være maladaptive copingstrategier.

Måske er SDT ikke en tilstrækkelig teori til at forklare, hvad der har fået mine informanter til at starte på deres ekstreme aktiviteter, men det er tydeligt, at de får noget ud af disse oplevelser, som de ikke har fået andetstedsfra. Som jeg allerede har analyseret mig frem til i afsnit **5.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme**, opfylder alle tre aktiviteter de tre behov frembragt af SDT. På baggrund af dette, er det ikke overraskende, at informanterne alle mener, at de har fået det bedre psykisk, efter deres påbegyndelse af disse aktiviteter, og især for Lilli og Aksel, der aktivt tager del i et foreningsliv, bygget op på baggrund af deres edgework. Inden for SDT har man begrebet "behovs substitutter", som jeg har redegjort for i afsnittet **4.2 Self-Determination Theory**. At gøre brug af behovs substitutter, kan anses som værende en forsvarsmekanisme, eller i denne kontekst, coping - coping med ikke at få opfyldt sine behov for samhørighed, autonomi og kompetence gennem mere almindelige aktiviteter, og at man derfor opsøger alternative muligheder for at få dem tilfredsstillet. Denne definition mener jeg ikke, at mine informanters grænseoplevelser rammer ind under, idét de som sagt i stor grad opfylder alle tre behov, såvel som at de er ekstremt intrinsisk motiveret. Intrinsisk motivation afhænger af, at ens handlinger er drevet gennem interne processer, og at man ikke er motiveret af eksterne konsekvenser. Alle tre informanter lægger stor vægt på, at deres deltagelse i hver deres aktiviteter, er noget som de ikke kan lade være med, og som nærmest opsøger dem, som fremstillet i **5.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme**. Ydermere, har de alle oplevet modstand fra deres sociale omverden, hvor de er blevet mødt med at blive kaldt sindssyge, og at venner og familie har taget afstand. At de alligevel fortsætter med deres respektive aktiviteter, er for mig at se et tegn på stærk intrinsisk motivation, ydermere når man tager i betragtning, at deres deltagelse i sådanne aktiviteter ej heller er fri fra risiko, og vi ved fra forskning, at intrinsisk motivation er stærkt korreleret med psykisk velvære (Ryan & Deci, 2000, pp. 233-234). På baggrund af denne analyse, er det derfor min overbevisning, at mine tre informanters deltagelse i deres aktiviteter ikke er psykologisk-maladaptive copingstrategier. Når det så er sagt, er det vigtigt at have med, at grundet aktiviteternes højrisikofaktorer, kan man alligevel godt snakke om, at de er maladaptive, blot på et somatisk plan. Uanset hvor meget godt det giver på et psykologisk plan hos mine informanter, kan man ikke komme uden om aktiviteternes

iboende risiko for at komme til skade. Alle tre informanter har den dag i dag fysiske ar fra deres deltagelse i deres aktiviteter. Liam har gennem et dårligt trip forsøgt at skære sit hoved af, Aksel har gennem sine faldskærmsudspring brækket begge sine ben, og Lillis krop er den dag i dag fyldt med ar. Jeg får lyst til at drage en parallel til nonsuicidal selvskade. Der er ingen psykoterapeut derude, der vil opfordre til sådanne ekstreme aktiviteter, af samme årsager som, at man ikke opfordrer til nonsuicidal selvskade, trods at det også kan hjælpe mennesker med at overkomme deres suicidalitet, og set med disse briller, vil man være tilbøjelig til at kategorisere deres adfærd som maladaptiv, og set fra et terapeutisk perspektiv, at de ville være bedre hvis de lærte at håndtere deres følelser og behov på en mindre risikofyldt facon. Ikke desto mindre er jeg ikke overbevist om denne sammenligning, og jeg mener, at det ikke formår at tage højde for alt det gode, som mine informanters edgework bringer med sig. Aksel udtaler eksempelvis følgende:

“Når jeg springer faldskærm, så er det det eneste, der eksisterer den dag. Alt andet, arbejde, dårligdomme, det eksisterer ikke, det er der ikke, så det er sådan et utopia for mig.”

Dette citat kunne ligeså godt være taget fra en, der spiller fodbold på i en lokal klub, og sammenligningen med fodbold gør sig yderlige gældende, idet det også er en sport hvor skader ikke kan undgås, hvis man spiller over en længere periode. Ydermere, er Lilli ikke ked af størstedelen af hendes ar. Trods at nogen er utilsigtede, er der samtidig også ar som hun enten er glad for, eller som hun aktivt selv har været med til at kreere.

“Nogle af dem (ar) er en del af det, andre er mindre heldige...Jeg har lavet meget medical play, hvor vi decideret har planlagt scarification, og så hygger vi os med måske at sætte lidt salt, i for at gøre det endnu værre eller sprøjte sprit...bruge rensesprit i alt for store mængder og unødvendig ofte for at gøre det endnu sjovere”

Citatet her står i stor kontrast til hendes egen erfaring med nonsuicidal selvskade, som hun beskriver sådan her:

“Det er totalt anderledes, for med selvskade (nonsuicidal) så er det jo for at flygte for at få slukket et eller andet fra hjernen på en meget usund måde, plus at mine handlinger er ikke lige så rationelle. Jeg begynder lige pludselig at lave ting som er uhygiejniske. Da jeg skar i mig selv som selvskade, sprittede jeg mig aldrig af, og jeg kunne bruge en kniv, der ikke var ren, der lå på bordet, for det var mere impulsivt og her og nu og uden planlægning.”

Lillis udtalelser er med til at eksemplificere en pointe, jeg mener er essentiel til at forstå edgeworking som værende anderledes end selvskade eller andre lignende maladaptive copingstrategier. Der er et element af, at handlingerne er udført med overlæg, og at den intrinsiske risiko er taget i betragtning forinden, således at man bedst muligt kan forberede sig herpå. Denne sontring som Lilli laver, mellem hendes nonsuicidale selvskade, og så hendes masochisme, minder på mange punkter om Liams sontring mellem sit cannabismisbrug, og så sit brug af psykedelika. Det står mig klart at indtagelse af ulovlige euforiserende stoffer, og især når de bliver taget i kombination med hinanden, er den mest farlige af de tre ekstreme aktiviteter, jeg har valgt at inddrage i dette speciale, og det anerkender Liam også selv, og netop denne observation han også selv laver, samt hans traumatiske oplevelse hvor han næsten ender med at dø på et dårligt trip, har kun givet ham mere fokus på exit-strategier, samt en forståelse for vigtigheden af at anvende test-kits til at teste renheden af sine stoffer, og være et godt sted psykologisk før han tager psykedeliske stoffer. Ligesom med Lilli, er der altså et element af intentionalitet, som i min optik adskiller deres adfærd fra blot at være maladaptiv coping.

Jeg har i dette afsnit analyseret mine informanternes deltagelse i ekstreme aktiviteter, set ud fra et perspektiv om, hvorvidt deres deltagelse var en coping respons til deres uheldige livsomstændigheder, som de alle havde tilfælles. Det står uden for dette projekts mål og etik at gå ind og sige noget normativt om, hvorvidt de burde stoppe deres aktiviteter. Formålet for dette afsnit har i stedet været, at lave en sontring mellem maladaptive og adaptive copingstrategier, på baggrund af min teoretiske forståelse af SDT og dets inddragelse af behovs substitutter. Gennem min analyse på baggrund af min empiri, kan jeg konkludere, at informanterne i varierende grad får opfyldt deres behov for autonomi, samhørighed og kompetence gennem

deres edgeworking, og at deres deltagelse bør anses som værende intrinsisk motiveret. Det eneste maladaptive aspekt af deres edgework, hvad end de bruger det som copingstrategi eller ej, vil være de potentielle somatiske følger, som de alle hver især er informeret om, og forsøger at mindske så meget som muligt, medens det stadig muliggøre deres edgeworking.

5.3 Tema 3: Introspektion

Gennem mine interviews fandt jeg frem til den tematik, jeg her har kaldt "introspektion". Måske paradoksalt med hvordan man intuitivt anser ekstreme oplevelser, så indebærer de også ofte elementer af ro, introspektion, og et stadie, der kan føles som værende meditativt. Sådan beskriver mine tre informanter i hvert fald deres egne oplevelser med deres ekstreme aktiviteter. Jeg har udvalgt tre citater, ét fra hver informant, for at illustrere vigtigheden af dette tema hos dem.

Aksel: *"...det tidspunkt hvor jeg slapper allermest af, det er faktisk på flyveren på vej derop. Der slukker alt. Det er lige før jeg kan falde i søvn"*

Lilli: *"...så kommer min krop ind i sådan et dejligt space hvor jeg bare ja nærmest sidder inde i mit eget hovede og bare har det virkelig virkelig godt og du ved sådan nærmest meditativ tilstand og jeg kommer også ofte ud af det med løsninger på noget der har gået mig på, eller friske perspektiver på ting jeg har gået og tænkt over."*

Liam: *"Du får adgang til at bearbejde de problemer du har haft, eller har, på en helt anden måde, så hvis du er et traume fyldt menneske, der kan finde ud af at tænke, og har lyst til at hjælpe dig selv, så ser jeg ikke samme muligheder, som der er ved ikke at tage det her (psykedelika)."*

Jeg har i forrige afsnit analyseret hvordan, at informanterne til tider brugte deres grænseoplevelser som coping, og hvorvidt denne form for coping var maladaptiv eller ej. Det er her igen relevant at have for øje, at den introspektive del af deres aktiviteter er en stor del af, hvordan de bruger disse oplevelser til at cope

med omverdenen på, men jeg vil i dette afsnit have mere fokus på, hvorfor grænseoplevelser kan opfattes som værende meditative, såvel som hvad der ligger til grund for behovet for sådanne introspektive oplevelser.

De citater der står ovenfor, demonstrerer hvordan de alle tre oplever en indre ro, hvorved de har mulighed for at gå ind i dem selv. Medens Aksel primært beskriver dette som afslappende og uden de helt store tanker, hverken før han hopper ud af flyet eller medens han er i frit fald, er det i større grad gældende for Liam og Lilli, at de oplever nye perspektiver på, hvad end der må gå dem på på et givent tidspunkt. Med andre ord, kan man sige, at de lærer noget nyt om sig selv, gennem deres deltagelse i grænseoplevelser. Disse opfattelser stemmer overens med den allerede eksisterende litteratur, hvor Stephen Lyngs informanter ofte ville beskrive en følelse af ego-død på baggrund af at udøve edgeworking (Lyng, 1990, p. 860). Mine informanternes erfaringer er altså ikke unikke på dette område, og dette fund støtter blot yderligere op omkring edgework begrebets validitet, som jeg yderligere vil gå i dybden med, i diskussionsafsnittet **6.1 Edgework som begreb**. Når alle tre informanter oplever denne form for afslappelse eller dette meditative rum med plads til fordybelse og ofte kommer ud på den anden side med nye perspektiver, er det relevant at inddrage Marx' forståelse af frihedens- og nødvendighedens rige. Deres ekstreme oplevelser står nemlig i stor kontrast til resten af deres hverdagsliv. Når Aksel ikke springer i faldskærm fra fly, går han på arbejde som murer i det kommunale, efterfulgt af ofte blot at komme hjem og lægge sig på sofaen og se serier. Med hans egne ord siger han det sådan her:

“Jeg er en couchpotato...jeg er pisse doven”

Hvordan kan man forstå den store diskrepans mellem hverdagen og så deltagelsen i noget så ekstremt som eksempelvis skydiving? Det er min forståelse, at alle tre informanter føler sig allermest tilrette og som deres autentiske selv, når de engagerer sig i hver deres respektive grænseoplevelser. Ser man det fra et marxistisk perspektiv, bør dette slet ikke komme bag på en. Frihedens rige finder man præcist der, hvor al nødvendighed, hvad end den er økonomisk eller biologisk, er sat til side, og hvor man som subjekt blot har til formål, at fordybe sig i ting man vælger med

overlæg. Paradoksalt refereres sådanne aktioner som værende “spontane”, men det skal ikke forstås som om, at de ikke er intentionelle. Jeg er overbevist om, at en stor del af tiltrækningskraften af grænseoplevelser, er den store kontrast fra hverdagen, som mine informanter selv beskriver. Godt nok er aktiviteterne meget forskellige, men fælles for dem, er den ro, som en total destruering af ens subjekt kan medføre, selv hvis det blot er for en kort stund. Det overrasker mig heller ikke, at Lilli og Liam beskriver denne process som rig på læring, idét en stor del af psykologi qua mindfulness, såvel som de originale praksisser de er taget fra, har fokus på, at sådanne stadier kan være gavnlige til, at lære at genkende hvilke tanker og følelser man har, som er legitime, og hvilke som ikke er. Deres edgeworking kan gennem denne teoretiske linse anses som værende en form for eskapisme fra hverdagens begrænsende muligheder.

Det er her også relevant at inddrage Mead. Både Mead og Marx har fokus på den dialektiske relation mellem den spontane aktion, og de begrænsende restriktioner, som nødvendighedens rige medfører. “Jeg’et” og “mig’et” og “den generaliserede anden” er jævnfør Mead, altid nogle parametre, der vil spille ind, når vi mennesker enten oplever eller udøver nogen som helst form for handling, idét det er “jeg’et” der agerer, medens “mig’et” og “den generaliserede anden” spiller en rolle, i forbindelse med vores forventninger til andre mennesker, såvel som vores forventede forventninger til os selv. Når man udøver edgeworking, handler det i bund og grund om, at man tilstræber sig grænser. Hvad disse grænser består af, er forskelligt alt efter formål og edgework aktivitet. Det kan være grænsen mellem liv og død, smerte og nydelse eller påvirket og sober. Jeg er af den overbevisning, at når mine informanter beskriver deres meditative stadier, hvor de vender deres tanker primært ind mod dem selv, såvel som at overkomme den immanente risiko, så er årsagen til, at det er så afslappende, at man via en ego-død i et vist omfang slukker for ens opfattelse af “mig’et”. Dette tænker jeg især er gældende for Aksel som skydiver og Lilli som masochist, da de begge først og fremmest har til formål at overkomme deres frygt og smerte. I dette stadie skriver Lyng (Lyng, 1990, p. 863), at det er normalt at komme ind i et “flow” stadie, noget som mine informanter også selv beskriver. Første gang Aksel sprang i faldskærm, var han så fokuseret på det at springe, at han den dag i dag slet ikke kan huske, at han faktisk gjorde det. Ligeledes beskriver Lilli, hvordan hun kommer ind i en totalt omfavnet boble sammen med en

sadist, som resulterer i en sammensmeltning fyldt med kærlighed, som hun ikke har oplevet andetstedsfra.

Hver af mine informanter oplever altså en form for introspektiv stadie, hvor de får adgang til nogle værktøjer, som de ikke finder andetsteds. For Aksel handler det om, at opleve en midlertidig udslettelse af Meads “mig”, for dernæst at opnå en form for ekstase og stolthed, når alle følelser og tanker kommer tilbage til hans sind, når han først er landet på jorden igen. For Lilli er det en blanding mellem at tilstræbe en ro, a la Aksel, men yderligere også at skabe en sammensmeltning med sin sadist, der formår at virke terapeutisk og kærlighedsgivende for hende, såvel som at hun får lov at mærke efter, hvad der betyder noget for hende, således at hun kommer derfra med en merviden om sig selv. For Liam er det en smule anderledes. Hans introspektive formål ændrer sig markant, alt efter hvilke stoffer han tager. Tager han MDMA og psykedelika, er hans formål i stor grad at bearbejde traumer som han har haft fra barnsben af, idét psykedelika muliggør helt andre perceptionsformer, både fysisk og psykisk, medens MDMA sørger for, at Liams tanker holder sig inden for de positive og bearbejdende, snarere end de negative som han tidligere har haft. Hans introspektive metode er altså mere reflekterende, medens Aksel og Lilli i højere grad er præ-refleksive, som Stephen Lyng også har fundet i hans forskning i edgeworking (Lyng, 1990, p. 860).

5.4 Tema 4: Meningen med livet

Det sidste tema jeg har valgt at inddrage, er meningsskabelse. Som nævnt i min introduktion, har dette speciale haft en teoretisk forståelsesramme, der i stor grad drager på kontinental filosofien, heriblandt eksistentialismen. Derfor var jeg også interesseret i, at spørge mine informanter ind til deres egen forståelse med det store spørgsmål “hvad er meningen med livet?” Spørgsmålet var noget, som alle tre informanter har brugt megen tid og energi på at tænke over, hvilket ikke burde komme bag på nogen, når man overvejer hvor nysgerrige og åbne disse mennesker er, både overfor intellektuelle idéer, såvel som nye og grænse skubbende oplevelser. Alligevel havde jeg ikke regnet med, at deres edgeworking ikke bare ville tilføje

mening til deres liv, men nærmest være den centrale meningsskabende aktivitet for dem.

Aksel og Lilli er begge af den overbevisning, at livet er noget af det mest begrænsede, vi har, idet det er en af de få ting, vi ingen mulighed har for at øge. Vi har altså kun ét liv, om man så bliver 30 eller 90 år gammel. Af den årsag mener de, at livet bør nydes til det fuldeste, og det væsentligste aspekt af meningsskabelse for deres liv er altså blot at sætte pris på livet, og gøre det man har lyst til, og da deres edgeworking er den aktivitet, som bringer dem allermest glæde og de bedste sociale interaktioner, er det ikke svært at se, hvorfor de mener, at deres deltagelse i ekstreme aktiviteter tilføjer mening til deres liv. Liam står, som set før i analysen, lidt for sig selv ved siden af. Edgeworking er også noget, som tilføjer mening til hans liv, men på en lidt anden måde. For ham er meningen med livet at hjælpe de nærmeste, og dem han holder af, og derudover så mange fremmede han har mulighed for at kunne hjælpe, uden at gå på kompromis med sig selv. Derfor har han også både valgt arbejde og uddannelse, med mulighed for at kunne gøre en forskel for andre mennesker. På baggrund af dette synspunkt, kan det virke paradoksalt, at han samtidig mener, at hans forbrug af euforiserende stoffer er essentielt for hans meningsskabelse, men han formår faktisk at binde det sammen til et fint narrativ. Liam er nemlig af den overbevisning, at det han lærer og oplever gennem især psykedelika, er med til at forme ham som bedre menneske, og ydermere så mener han selv, at hele årsagen til at han er gået fra at være en udadreagerende person med voldelige tendenser, til at være en person der helst bare vil hjælpe andre, er de introspektioner han har lavet under indvirkelsen af psykedelika. Kort sagt så er edgeworking altså det sted, hvor Aksel og Lilli finder rigtig stor mening, medens det for Liam i større grad er et værktøj til at blive den bedste version af sig selv. Man kunne sætte det på spidsen og sige, at Aksel og Lilli i højere grad end Liam, finder mening i det hedonistiske aspekt, som er tilstede ved edgeworking, men jeg syntes faktisk at det ville være en intellektuel falliterklæring. Der er mange måder hvorpå man kan finde mening med livet på, såvel som endnu flere meta-teoretiske teorier der omhandler hvorvidt man overhovedet kan finde mening, såvel som hvorvidt denne er objektiv eller ej. Alle tre af mine informanter står i den kategori, som hedder, at de mener, man selv skal skabe meningen, og den har de skabt på hver deres måde, dog med et relativt stort overlap der hedder edgework. Deres synspunkt kan i bund og grund anses som værende et eksistentialistisk projekt, idét de tager udgangspunkt i

subjekters frie evne til at vælge livets mening, a la Sartres berømte sætning “eksistens går forud for essens” (Sartre, 2002, p. 18). Viktor Frankl, en pioner indenfor eksistentiel psykologi, er af den overbevisning, at der findes tre muligheder for meningsskabelse (Frankl, 1979, p. 114):

1. Ved at udføre en handling
2. Ved at opleve en værdi
3. Ved at lide

Den første måde, hvorpå man ifølge Frankl kan skabe mening med sit liv på, er ved at tilføje noget til verden. Dette kan være gennem en handling, som tilgodeser andre, men det kan også være ved at skabe et stykke kunst eller opnå en tilfredsstillende præstation indenfor et felt, man er passioneret omkring. Frankl kalder også dette for den “skabende aktivitet” (Frankl, 1979, p. 71). Den anden måde at skabe mening på, er hvad Frankl også kalder for “det nydende liv”. Modsat at finde mening i at kreere noget og tilføje værdi til verden som i den første metode, sætter Frankl her fokus på den værdi, det kan have at opleve noget, hvad end det er at blive betaget af naturlige vidundere eller store værker skabt af andre mennesker. Ydermere, finder vi her også værdien i kærlighed, eller det at opleve nogen. Det sidste aspekt af Frankls meningsskabelse er lidelsens mening. For Frankl er dette den allerhøjeste form for mening man kan opnå, og det indebærer, at hver gang man står overfor en uundgåelig og skæbnesvanger situation, får man mulighed for at realisere lidelsens mening. For det som Frankl mener betyder noget her, er den holdning, man påtager sig med henblik på sine negative omstændigheder. Det er vigtigt at have in mente, Frankl er af den overbevisning, at lidelsens mening kun har værdi, så længe at lidelsen i sig selv er uundgåelig og ikke noget man pådutter sig selv (Frankl, 1979, p. 145).

Årsagen til at jeg har valgt at inddrage Frankl her er, at jeg mener at edgeworking er et unikt fænomen, der i et vist omfang har mulighed for, at komme ind på alle tre af Frankls meningsskabelsesprocesser. Fordi edgework intrinsisk indebærer færdigheder og en aktivitet, er det en skabende aktivitet. For Aksel indebærer gennemførelsen af sine faldskærmsudspring en stolthedsfølelse og

tilfredshed over, at han formåede at klare sig godt, lidt a la kompetencebegrebet fra SDT, jeg diskuterede i **4.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme**. Lillis skabende aktivitet finder vi i højere grad i hendes værker, hun skaber, i forbindelse med sin masochisme. Både hendes påklædning, som hun selv er med til at skabe, såvel som de masochistiske projekter hun engagerer sig i. Lige pt. er hun eksempelvis i gang med et større projekt, hvor formålet er at gøre hende selv til en levende marionetdukke, hvor hun får syet tråde ind i hendes lemmer, og en sadist så vil kunne styre hende oppefra. Det er ikke lykkedes endnu, og kræver en hel del forberedelsestid, både med henblik på sikkerhed, men også hvordan det kan blive så tilfredsstillende for Lilli, som overhovedet muligt. Den anden måde at skabe mening gennem denne teoretiske forståelse, er som sagt det nydende liv. Dette gør sig også gældende for mine informanternes edgeworking, og er også noget af det, som de lægger stor vægt på, denne nærmest hedonistiske stræben efter mere og mere nydelse i livet. For Lilli kan dette findes i mødet med sin sadist, såvel som de sensationer hun selv opnår gennem sin masochisme, medens det for Liam kan være de oplevelser som psykedelika formå at frembringe, enten via hallucinationer eller introspektion. Der hvor edgeworking bliver interessant, er ved lidelsens mening, idét edgework udøver aktivt søger en observerbare trussel mod subjektets fysiske eller psykiske velvære. Man kunne være fristet til at sige at det var nok til at blive kategoriseret som lidelsens mening, men Frankl er skarp, så han har jo netop påpeget, at lidelsen skal være uundgåelig for at være meningsfuld, og ikke påduttet af sig selv. Dette vil jeg ikke diskutere imod, men jeg vil komme med et andet perspektiv baseret på mine tre informanter. Jeg har allerede i **5.2 Tema 2: Coping** og **5.3 Tema 3: Introspektion** fokuseret på, hvordan at mine informanter har haft nogle uheldige og uundgåelige eksterne omstændigheder, som i høj grad har betydet, at de har søgt til diverse copingstrategier, maladaptive eller ej. Jeg har også fremlagt min fortolkning, som hedder, at de alle tre har brugt deres edgeworking som coping, primært med positiv effekt. På baggrund af dette, vil jeg argumentere for, at edgeworking faktisk i større grad end at være selve den uundgåelige lidelse som Frankl snakker om skal være til stede, så er det deres holdning og reaktion på deres lidelse, og af den årsag er deres edgework engagement netop dybt meningsfuldt for dem. Tager man dette perspektiv, så står edgework i en position, hvor den i forskellige grader har mulighed for, at kunne blande alle tre meningsskabelsesprocesser for mine informanter, og det er

derfor ikke overraskende, at edgeworking er et centralt element i deres meningsskabelsesproces.

6.0 Diskussion

I dette afsnit vil jeg først diskutere edgework som begreb, og dernæst diskutere hvilke implikationer for den psykologiske praksis dette projekt har.

6.1 Edgework som begreb

Formålet med projektet her er, at undersøge hvordan vi bedst kan forstå mennesker, som søger det ekstreme i tilværelsen, og ydermere om edgework er et tilstrækkeligt analytisk begreb til at forstå disse mennesker.

Edgework aktiviteter. Dette er den grundlæggende del i edgework begrebet, nemlig de aktiviteter som edgework udøvere engagerer sig i. For at kunne defineres som en edgework aktivitet, skal en aktivitet involverer en tydeligt observerbar trussel mod enten en persons psykiske eller fysiske velvære, såvel som at involvere en grænsesøgende adfærd. Hvad denne grænse er, varierer fra aktivitet til aktivitet, men er typisk grænser mellem liv/død, påvirket/sober og smerte/nydelse. Disse tre grænser er nogle af dem, som jeg har fundet gennem mine interviews hos mine informanter, hvor Lilli navigerer grænsen mellem smerte/nydelse, Aksel mellem liv/død og Liam mellem påvirket/sober. Dette er selvfølgelig at sætte det på spidsen, idet disse grænser også overlapper på tværs af edgework aktiviteterne. Et andet kriterium som Stephen Lyng har, er, at edgework udøveren skal besidde en vis mængde kontrol, og her skiller han sig fra Georges Batailles forståelse af grænseoplevelser såvel som begrebet “voluntary risk-taking”, hvor kontrol ikke er en nødvendighed (Lyng, 1990, pp. 856-859).

Det er klart for mig at se, at mine tre informanternes aktiviteter hver især kan kategoriseres som edgework aktiviteter. Dette bør ikke komme som en overraskelse, idet jeg har udvalgt mine informanter ud fra idéen om, at jeg gerne ville interviewe tre informanter fra hver deres aktivitet, og både skydiving, masochisme og det at tage euforiserende stoffer, i hvert fald på de præmisser mine informanter har engageret sig

i disse aktiviteter, opfylder krav om en observerbar trussel mod en persons psykiske eller fysiske velvære, såvel som at man har mulighed for at udøve en vis mængde kontrol. Disse tre aktiviteter vil jeg ydermere også referere til som de tre arketypiske edgework aktiviteter, på baggrund af etymologien af Stephen Lyngs edgework begreb. Som nævnt i begrebsafklaringen stammer ordet fra Hunter S. Thompson i sammenhæng med at tage euforiserende stoffer. Ydermere har Stephen Lyngs egen forskning primært været baseret på skydiving, og han har i flere forskningsartikler refereret til Foucault, som var af den overbevisning, at masochisme var den pureste form for grænseoplevelser. Ergo, jeg har ingen tvivl om, hvorvidt edgeworking er et nyttig begreb til at beskrive mine tre informanternes aktiviteter. Et af mine sidste spørgsmål i min interviewguide handlede om, hvorvidt informanterne så sig selv i samme kategori, som de to andre informanter jeg interviewede. Dette svarede de alle tre enstemmigt ja til, og desuden var der stor overlap i informanternes livshistorier og de edgework aktiviteter de andre informanter engagerer sig med på nuværende tidspunkt. Selvom Aksel var "repræsentant" for ekstremsporten og specifikt skydiving verdenen, havde Liam selv sprunget i faldskærm otte gange. Lilli har også været draget til ekstremsport verden, hvor hun primært har dyrket snowboarding. Ydermere, har alle tre informanter taget ulovlige euforiserende stoffer over længere perioder i deres liv, selvom det i dag kun er Liam der aktivt stadig gør det. Dette overlap mellem mine informanternes edgework aktiviteter er spændende, ikke mindst fordi det tilføjer validitet til edgework som begreb, men også fordi de alle sammen er af den overbevisning, at hvis de ikke havde deres egen aktivitet den dag i dag, ville de øjeblikkeligt vende tilbage til de andre aktiviteter, de har prøvet. Både Liam, Aksel og Lilli mente, at deres nuværende aktivitet var den bedste og sikreste mulighed for dem, for at få opfyldt deres grænsesøgende behov. Derudover fandt jeg gennem interviewet ud af, at de alle tre også var relativt bange for deres drive mod det ekstreme. Dette blev eksemplificeret fint af Lilli, som stoppede med at dyrke snowboarding, på baggrund af en frygt for, at hun ville eskalere det ud til et punkt, hvor hun ikke længere ville kunne dyrke det på en sikker facon. De tre informanter har rigtig meget til fælles, men gennem mine fire tematikker i min analyse, blev jeg opmærksom på især én ting. Liam, som rekreationelt tager euforiserende stoffer, stod ofte uden for sammenligningsgrundlaget for med andre. Han var ikke en del af et fællesskab inden for hans edgework aktivitet, som de andre to informanter var. Han fandt primært mening i sit liv gennem at hjælpe andre, modsat Aksel og Lilli, der i

højere grad fandt mening gennem deres edgework aktiviteter. Ydermere, så har jeg i analysen argumenteret for, at han gennem årene har udviklet edgework færdigheder i form af konkret viden om stoffer, såvel som exitstrategier, og dette står jeg stadig ved, men man kan diskutere, om disse færdigheder kvalitativt er de samme, som vi ser hos Aksel og Lilli. Liams færdigheder finder man primært i hans respons til at indtage et udefrakommende stof, medens man hos Aksel og Lilli i større grad finder en producerende kvalitet, idet de udvikler konkrete færdigheder i form af nye teknikker. Potentielt kunne dette forklare, hvorfor hans meningsskabelse ikke er centreret omkring edgework, da det mangler en tydelig skabende aktivitet. Alligevel lever hans deltagelse op til edgework-begrebet tre kriterier, såvel som at det har en observerbar trussel mod hans fysiske og psykiske velvære. Ydermere har Liam stadig rigtig meget tilfælles med de to andre informanter, både i forhold til hans edgework, men også hans livshistorie med psykiatrien, selvskade og hård opvækst. Det ville være interessant at følge op på alle tre informanter om nogle år, for at høre om de stadigvæk dyrkede samme edgework aktiviteter, da både Lilli og Aksel tidligere har taget stoffer som Liam gør det nu.

Det er værd at have in mente, at Stephen Lyng i sin udvikling af edgework begrebet godt nok har taget selve begrebet fra Hunter S. Thompson og hans ekstreme tilgang til stoffer, men Lyng har empirisk udviklet det på baggrund af skydiving (Lyng, 1990). Det synes jeg kommer til udtryk især i forbindelse med edgework færdigheder, og det er måske også den største forskel fra Georges Batailles forståelse af grænseoplevelser og så Stephen Lyngs edgework begreb. Fordelen ved at tilføje færdigheder som et essentielt komponent af edgeworking, er at det giver en analytisk mulighed for at sondre mellem aktiviteter, som ikke indebærer dette element af kontrol. Eksempelvis tillader det os at skelne mellem gambling aktiviteter a la roulette og så poker, som i stor grad involverer færdigheder og kontrol. Ulempen er, at færdigheder i visse tilfælde kan være svære at definere og kategorisere. Ligesom at man kan sige, som jeg har gjort det i min analyse, at exit strategier og konkret viden er de edgework færdigheder, som Liam har udviklet i forbindelse med sit brug af stoffer, ville man også kunne argumentere for, at disse elementer også kan findes hos en, der spiller roulette eller enarmet tyveknægt på et kasino, men dette er ikke en aktivitet, som Stephen Lyng godtager som edgeworking. Hvordan kan det forklares? Stephen Lyng kommer fra en sociologisk tradition, og han har stort fokus på kontrol som modspil til den fremmedgørelse, man ser i forbindelse med den senmoderne

kapitalisme. Dette fokus kommer til udtryk i inddragelsen af Mead og Marx i Lyngs konceptualisering af edgework. Lyng er af den overbevisning, at den største årsag til, at individer engagerer sig i edgework er en følelse af fremmedgørelse på arbejdsmarkedet og ydermere en forøgelse af nødvendighedens rige i menneskers liv, såvel som tabet af fællesskaber. Dette tab af kontrol resulterer i, at mennesker vender sig til ekstreme aktiviteter, såsom edgework, da edgework tillader en vis form for genvindelse af tabt kontrol, såvel som en selvaktualisering der opstår i mødet med en destruktion af Meads koncept af "mig'et". På baggrund af dette, ser Lyng folks engagement i edgework som en form for modstand mod de socioøkonomiske udfordringer som kapitalismen og risiko samfundet indebærer (Mascini et al., 2015, p. 2). Robert Fletcher er en anden sociolog som beskæftiger sig med edgework, men han modsætter sig Stephen Lyngs makrosociale analyse, og mener at i stedet for at folk udøver edgework som et modspil til deres hverdagslige arbejdsliv, altså nødvendighedens rige, så stemmer edgework i høj grad overens med vores præstationssamfund. Fletcher har en Bourdieusk vinkel på dette emne, og tager udgangspunkt i den kapital som edgework udøvere vinder gennem deres deltagelse i ekstreme aktiviteter. Fletcher anser arbejderklassens habitus som værende overensstemmende med de kvaliteter og værdier som man også finder i edgework, heriblandt selv-disciplin, selv-hjælp, uafhængighed og behovsudsættelse for at opnå et fremtidigt mål. Det er svært at argumentere mod, at disse elementer og værdier indgår i edgework, men jeg vil alligevel mene, at Fletcher i høj grad stirrer sig blind i sit fokus på ekstremsporten, men glemmer alle de andre edgework aktiviteter (Mascini et al., 2015, p. 9). Aksel var den eneste af mine informanter, som gav udtryk for, at han kunne anvende de færdigheder, han havde lært gennem edgework på sin arbejdsplads. Ydermere, er hans edgework aktivitet også den mindst tabuiserede, og trods at han stadig blev mødt med skepsis og mangel på forståelse fra venner og kollegaer, er det ikke et emne han var sky for at tage op. Dette stemmer fuldt overens med Fletchers udlægning af edgework som værende et forsøg på at akkumulere symbolsk kapital gennem ekstremsport, men det samme gør sig ikke ligefrem gældende for Liam og Lilli. Lilli og Liam var begge to utroligt åbne mennesker, men deres aktiviteter lægger sig længere ude på det grænseoverskridende spektrum, end eksempelvis skydiving. De var begge blevet mødt med både fordomme, ignorance og foragt. At påstå at de bliver tillokket disse aktiviteter i et forsøg på at øge deres symbolske kapital fra et arbejdsmarkedets perspektiv, ser jeg

som værende ikke bare naivt, men også en misforståelse af disse menneskers agendaer. Tværtimod er det min overbevisning, at deres deltagelse i edgework kan være en hindring i mødet med andre mennesker, både på arbejdspladsen og i andre sociale arenaer. Ikke blot fordi at Lillis krop er dækket af ar gennem sin udøvelse af masochismen, men ligeså vel på baggrund af deres egne ønsker om at finde ligesindede. Eksempelvis gav Liam udtryk for, at han har svært ved at danne relationer med folk, der aldrig har været nysgerrige på edgeworking. Fletchers antagelse om, at folk udøver edgeworking for at opnå symbolsk kapital er ikke et element, som jeg gennem mine informanter har identificeret som værende essentielt, men det er muligt at det for ekstremsportsudøvere, såsom Aksel, spiller en større rolle end hos andre mere tabuiserede former for edgework. Jeg tilskriver mig i langt højere grad Stephen Lyngs forståelse af edgework, hvor folk udøver edgeworking grundet øget fremmedgørelse og en følelse af, at frihedens rige fylder mindre og mindre i deres liv. Trods jeg mener, at Lyngs forståelse i denne kontekst stemmer langt mere overens med mine informanter, vil jeg stadig argumentere for, at den på ingen måder afspejler hele sandheden. Edgework er et komplekst fænomen, og jeg tror ikke, man finder sandheden i en stor grandios teori. I dette projekt har jeg anvendt teoretikere såsom Mead, Marx, Deci og Ryan, Lyng og Frankl. Deres teorier består alle af vidt forskellige genstandsfelter såvel som videnskabelige traditioner, fra økonomi, til sociologi, til psykologi. Alle sammen både på makro- og mikroniveau. Fænomenet bag edgeworking er uhyre komplekst, og det er derfor man i litteraturen ser forskellige begreber med små sondringer blive anvendt, hvad end det er edgework, grænseoplevelser eller voluntary risk-taking. Gennem min analyse illustrerede jeg hvordan, at edgework både kan blive brugt som coping og at være en behovs substitut jævnfør en forståelse for self-determination theory, men at det også kan være en måde at opnå selvaktualisering, såvel som være en kilde til meningen med livet. Det kan også være en måde at møde andre mennesker og danne et fællesskab, ikke blot gennem foreninger, men også ved at skabe en fælles identitet. Som Hunter S. Thompson sagde: *"Crazies always recognize each other"*. Medens SDT kan være med til at forklare hvilke behov edgeworking kan opfylde, kan Marx bidrage med en makroøkonomisk forklaring på hvorfor disse behov ikke bliver opfyldt på samfundsplan. Meads sondring af "jeg'et" og "mig'et" samt konceptualiseringen af "den generaliserede anden" er en brugbar skildring af, hvorfor edgework er et unikt fænomen, der giver mulighed for selvaktualisering gennem en

destruktion af “mig’et”, der kan opstå når man involverer sig selv i så ekstreme oplevelser som edgework aktiviteter kan indebærer. I dette projekt satte jeg mig for at svare på, hvorvidt edgework som begreb er en valid konceptualisering af det underliggende fænomen, og hvorvidt det formår at kunne skabe en forståelsesramme på tværs af ekstreme oplevelser. Gennem mine interviews og analyse af denne empiri er jeg nået frem til et bud på dette spørgsmål. Det er mit standpunkt at edgework er et brugbart akademisk begreb, idét edgework aktiviteter, mangfoldige som de nu må være, alligevel har ufatteligt meget til fælles. Ydermere, og måske endnu vigtigere, dækker edgework ikke blot over fritidsaktiviteter som nogle mennesker nyder i ny og næ, men i større grad beskriver edgework en livsstil såvel som en livsfilosofi. Trods at jeg kun har lavet et kvalitativt studie med tre informanter, står det ikke til at diskutere, at disse tre mennesker minder ufatteligt meget om hinanden, selvom de demografisk og kulturelt har meget lidt med hinanden at gøre. De havde alle tre dyrket mere end en edgework aktivitet, de havde alle tre haft nogle udfordrende opvækster, og de havde alle tre gennem deres respektive edgework aktiviteter fundet både glæde og mening med deres liv. I mit interview spurgte jeg informanterne om, hvordan de havde det med, at de blev sammenlignet med andre mennesker, som var dyrkede markant forskellige aktiviteter end dem selv, og alle tre var af den holdning, at det gav god mening, idet de sagtens kunne se sig selv i de andres aktiviteter. Set ud fra dette perspektiv, mener jeg at edgework er et begreb, som har stor værdi og stor success med at beskrive det underliggende fænomen af ekstreme oplevelser, men at Stephen Lyngs forståelse for edgework som modstand til det senmoderne samfund ikke kan stå alene som model til at forklare individers edgework udøvelse, hvilket er understøttet af empiriske studier (Mascini, 2015).

6.2 Implikationer for praksis

Jeg vil her til sidst i opgaven diskutere, hvilke implikationer dette studie har for den psykologiske praksis, idet jeg er af den overbevisning, at en dybere forståelse for edgework kan være med til, at hjælpe mennesker som ofte bliver mødt med misforståelser og ignorance i forhold til deres edgework udøvelse.

I min analyse kom jeg ind på coping i afsnit **5.2 Tema 2: Coping**. Heri havde jeg stort fokus på, hvordan at samtlige af informanterne har oplevet stor modgang i deres liv, og hvordan at edgework for dem både har kunnet anses som værende maladaptive og adaptive copingstrategier. Informanterne selv lagde vægt på hensigten med deres engagement i deres respektive edgework aktiviteter, hvor Lilli og Liam havde opsat regler for, at hvis de ikke var et optimalt sted psykisk, så ville de hellere vente med at udøve deres aktiviteter. Dette skal ikke blot ses som en måde for dem at øge deres glæde ved edgework, men også for at beskytte dem selv. Eksempelvis giver Lilli udtryk for, at der ikke er den store kvalitative forskel på nonsuicidal selvskade, og de forskellige handlinger foretager sig i forbindelse med sin masochisme. Det er helt essentielt for psykologer, at have in mente både de gavnlige og de skadelige aspekter, som der kan opstå på baggrund af, at nogle individer har en mere grænsesøgende adfærd end andre. Mine informanter giver alle udtryk for, at det har været en vej ud af farligere og mere skadelige miljøer, såvel som at det har gavnet dem på et socialt og intrapsykisk plan. Men denne rute har ikke været uden problemer, idét de alle hver især har haft til opgave, at finde den aktivitet, som for dem har kunnet opfylde deres behov tilstrækkeligt, samtidig med at de ikke er endt ud i fatale situationer, som de hver især på trods er kommet tæt på. Gennem læsning af litteratur, såvel som i mødet med mine tre informanter, tror jeg, at én ting er helt sikker. De individer som bliver draget til edgework, vil ikke kunne få samme psykisk velvære uden disse aktiviteter. I bund og grund tror jeg simpelthen bare ikke, at de ville kunne lade være, som blev klart i **5.1 Tema 1: Lysten til det ekstreme**. Derfor synes jeg, at det er psykologers ansvar at forstå dette fænomen bedst muligt, således at man har mulighed for, at kunne rådgive disse mennesker om deres deltagelse i ekstreme aktiviteter og de iboende farer som edgework nu indebærer, uden at tage disse aktiviteter fra dem.

Der findes ikke megen litteratur om edgework og dets implikationer for terapi, men i 2021 udgav William Buse bogen "*Psychotherapy Under the Influence of Georges Bataille*" (Buse, 2021). Bogen er et forsøg på at kombinere psykoterapi og Batailles filosofiske idéer omkring grænseoplevelser, transgressions, erotisme, etc. Helt essentielt for denne bog er, at det er muligt at omdanne kvaler og lidelse til noget producerende og positivt, hvis man i stedet for at patologisere mennesker med ekstreme behov og lyster forsøger at møde dem i deres egen livsverden, hvor grænser ikke er noget man forsøger at sky væk fra, men noget man i stor grad forsøger at nærme sig (Buse, 2021, p. 6). Denne forståelse tilskriver jeg mig, og gennem dette projekt har jeg forsøgt at forstå mine tre informanternes livsverden, samt kortlægge hvorfor disse mennesker tyr til edgework, og måske endnu vigtigere, hvad de får ud af deres deltagelse.

Dette projekt kan på ingen måde siges at være udtømmende, og har i stor grad fokuseret på at diskutere validiteten af edgework som begreb. Havde jeg haft mere tid og flere ressourcer, ville jeg gerne have lavet opfølgende fokusgruppesamtaler, således at disse mennesker med meget tilfælles, trods deres umiddelbare forskelle, ville have mulighed for, selv at diskutere de underliggende faktorer for deres edgework udøvelse. Det er tydeligt at se, at edgework som begreb, er udviklet primært på baggrund af ekstrem sportsgrene, såvel som at det er dette område, der forskes mest i i dag. Derfor opfordrer jeg fremtidige studier til, at huske på mangfoldigheden i edgework aktiviteter, samt ikke at glemme hvor begrebet historisk set kommer fra, nemlig især de erotiske og tabuiserede aktiviteter. Ydermere, har alle mine tre informanter haft udfordrende opvækster, samt kontakt til psykiatrien på forskellige tidspunkter i deres liv. At tidligere traumer kan have indvirkning på folks villighed til at udøve edgework, er ikke noget som hverken Stephen Lyng har fokus på i hans konceptualisering af begreberne, og empirien på dette område er nærmest ikke eksisterende, selvom der findes få studier der anvender edgework på eksempelvis nonsuicidal selvskade (Gaines, 2018). Derfor kunne det være interessant at forske mere empirisk i dette fænomen, for at se om disse mennesker kunne være prædisponeret til at opsøge ekstreme aktiviteter, og hvorvidt edgework så har en adaptiv eller maladaptiv effekt herpå.

7.0 Konklusion

Dette studie har til formål, at forstå hvorfor nogle mennesker bliver draget mod ekstreme oplevelser, hvad de får ud af det, samt at diskutere validiteten af edgework som et analytisk begreb. På baggrund af dette formål, lavede jeg følgende problemformulering:

“Hvordan kan man bedst forstå personers medvirken i ekstreme oplevelser, og er edgework et validt forskningsbegreb til at forstå forskellige ekstreme oplevelser?”

Jeg lavede tre semistrukturerede interviews af henholdsvis en der skydiver, en der tager euforiserende stoffer og en der dyrker masochisme. Med afsæt i disse interviews lavede jeg en tematisk analyse med udgangspunkt i Interpretative Phenomenological Analysis, hvor jeg kom frem til fire overordnede temaer, som var vigtige for at forstå informanternes deltagelse i edgework aktiviteter. Disse temaer var følgende:

Tema 1: Lysten til det ekstreme

Tema 2: Coping

Tema 3: Introspektion

Tema 4: Meningen med livet

Disse tematikker blev analyseret med afsæt i en syntese af George Herbert Meads konceptualisering af selvet og Karl Marx' forståelse af nødvendighedens- og frihedens rige, Self-Determination Theory, såvel som Viktor Frankls eksistentiaalistiske meningsskabelsesproces.

Gennem Tema 1: Lysten til det ekstreme blev der fokuseret på, hvordan at deltagelse i edgework aktiviteter er en måde for informanterne at få opfyldt deres behov, set ud fra et SDT perspektiv. Edgework giver rig mulighed for, at kunne opleve en følelse af autonomi, samhørighed og kompetence, og at informanternes deltagelse heri bør anses som værende intrinsisk motiveret, da de ikke lader deres

deltagelse blive påvirket af at blive mødt med ignorance og udskammelse fra omverden. Ydermere kom det frem, at de ofte ikke følte, at de selv opsøger deres ekstreme aktiviteter, men at det til tider kunne føles som, noget de blev nødt til at gøre. På baggrund af det, kunne det være interessant for fremtidige studier at have et fokus på netop dette fænomen og undersøge, hvorvidt deres deltagelse har risiko for at blive en afhængighed.

Tema 2: Coping var en analyse af informanternes udsagn om, at de alle på forskellige tidspunkter har brugt edgework som copingstrategi, såvel som at de alle tre også har en historik med fysisk selvskade. Jeg var derfor interesseret i, hvorvidt edgework blot var en respons på deres udfordrende livsomstændigheder, og ydermere om det i så fald ville være en maladaptiv- eller adaptiv copingstrategi. Den største forskel på deres tidligere selvskade og edgework finder man i intentionaliteten bag deres deltagelse. Lilli giver eksempelvis udtryk for et øget fokus på sikkerhed under sin masochisme, som ikke var til stede i sin selvskade. Jeg diskuterer her også hvorvidt deres opfyldte behov kan anses som blot at være maladaptive behovs substitutter, men denne påstand afviser jeg, og det eneste som jeg mener kan anses som værende skadeligt i deres edgework, er de potentielle somatiske følger deres deltagelse kan have. Disse følger er de dog selv yderst bevidste om, og de forsøger at minimere dem i så stor grad som muligt, hvilket også adskiller deres edgework fra deres tidligere selvskade. Dette element af coping og selvskade, samt det faktum at alle tre af mine informanter kommer fra suboptimale opvækster, såvel som at de alle tre har været i kontakt med psykiatrien, er ikke noget, som der er prævalens for i litteraturen. Derfor opfordrer jeg fremtidige studier til, at have dette in mente.

Tema 3: Introspektion fokuserede på informanternes selvaktualisering, som de i høj grad opnåede gennem en destruktion af Meads "mig". Dette udformede sig forskelligt fra Aksel og så Liam og Lilli. Aksel oplevede primært en følelse af flow og et tab af ego, som stemmer overens med Stephen Lyng's koncept af edgework, medens Lilli og Liam snarere fik adgang til at bearbejde deres traumer og få nye perspektiver på nuværende problematikker, noget som de ikke får samme adgang til andre steder. Dette kan ses i forlængelse af Tema 2: Coping, og illustrerer, hvorfor edgework for nogle individer kan virke terapeutisk. Selvom Lilli og Liam begge to centrerede deres edgework i dette terapeutiske lys, var der alligevel også en forskel på dem. Medens Liams konsumerings af psykedelika giver mulighed for refleksion på et nyt niveau, er Lilli's introspektion forbundet med det prærefleksive,

hvor egoet bliver udslettet og man oplever en sammensmeltning med omverden eller andre personer, i hendes tilfælde sin sadist. Derfor står Lillis introspektion et sted mellem Aksels totale tab af refleksion, og Liams ophævede refleksion. Alle tre metoder understreger Stephen Lyngs forståelse af edgework (Lyng, 1990, p. 860).

Den fjerde og sidste tematik, "Meningen med livet", havde til formål at have fokus på informanternes meningsskabelse. Alle tre informanter gav udtryk for, at de fandt stor mening i deres edgework aktiviteter, og ydermere at det for Lilli og Aksel var den centrale mening med livet, medens det for Liam i højere grad havde været et værktøj til at udvikle en ny forståelse for livet og finde mening i at hjælpe andre mennesker. Liams proces kan ses som en forlængelse af hans øgede refleksive stadie, han befandt sig i under sit edgework. Ydermere inddrog jeg her Viktor Frankls tre meningsskabelsesprocesser, nemlig den skabende aktivitet, det nydende liv, og lidelsens mening. Jeg argumenterer i dette projekt for, at edgework står i en unik situation, hvor det er muligt at involvere alle tre af disse processer, som et bud på, hvorfor edgework kan være så meningsskabende for mine informanter. Inddragelsen af eksistentielistisk psykologi er ikke tilfældig, idet jeg ser edgework som en naturlig forlængelse af kontinental filosofiens historiske bidrag til psykologien.

Udover at forstå hvorfor folk tyr til ekstreme oplevelser gennem edgework, samt hvad de får ud af det, stod det også centralt for mig i dette studie at diskutere validiteten af edgework som et analytisk begreb. Kan man virkelig sammenligne så forskellige aktiviteter, under et paraplybegreb som edgework, og er Stephen Lyngs forståelse af edgework som værende et modspil til det samfund, der bliver kaldt for risikosamfundet af Ulrich Beck? Dette studie skal ses som værende underbyggende for Lyngs edgework begreb, idet studiet finder mange fælles træk mellem informanterne, trods deres mangfoldige ekstreme aktiviteter. Ydermere, har konceptualiseringen af edgework, som fremsat af Lyng, succes med at beskrive og analysere informanternes oplevelser og egne syn på deres lyst til det ekstreme. Alligevel er jeg ikke overbevist om, at hans fortolkning af edgework som respons på fremmedgjorthed og tab af kontrol kan stå alene, og det er derfor, jeg har kombineret det med SDT og Viktor Frankls meningsskabelsesprocesser, i et forsøg på, at skabe et helhedsbillede af, hvilke årsager der kunne være til, at nogle mennesker tyr til

ekstreme aktiviteter. Grundet kompleksiteten af edgework som fænomen, er det i min optik umuligt at lave en grandios teori, som har mulighed for at forklare alle individers motivation for deltagelse i edgework uden at miste nødvendige nuanceringer.

Til sidst har jeg i mit afsnit **6.2 Implikationer for praksis** diskuteret hvilke fordele psykologisk praksis kan have af at have kendskab til edgework som begreb. Edgework står ofte på grænsen mellem det patologiske og det normale, det maladaptive og det adaptive. Dette studie bidrager med en øget forståelse for visse menneskers lyst til det ekstreme, så man undgår en patologisering af adfærd, blot fordi den er afvigende fra normen. Ydermere er oplysning essentiel for, at disse individer ikke bliver mødt med ignorance, ligesom det er tilfældet med mine tre informanter den dag i dag.

8.0 Litteraturliste

- Bataille, G. (1986). *Erotism: Death and sensuality*. City Lights Books.
- Bataille, G. (2014). *Inner experience*. Suny Press.
- Beck, U. (1992). *Risk society: Towards a new modernity* (Vol. 17). sage.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (Eds.). (2010). *Kvalitative metoder: en grundbog*. Hans Reitzels Forlag. Kapitel 9 - Fænomenologi af Jacobsen, B., Tanggaard, L. & Brinkmann, S.
- la Cour, P. (2009). *Oplevelse*. Den Store Danske
[<https://denstoredanske.lex.dk/oplevelse>]
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2013). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Edward L. Deci & Richard M. Ryan (2000) The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior, *Psychological Inquiry*, 11:4, 227-268, DOI: 10.1207/S15327965PLI1104_01
- Frankl, V. (1979) *Psykologi og eksistens*. Gyldendal A/S.
- Gaines, V. L. (2018). The Social Side of "Borderline:" Edgework in the Narrative Accounts of Self-injurers.
- Holmes, D., O'Byrne, P., & Gastaldo, D. (2006). Raw sex as limit experience: A Foucauldian analysis of unsafe anal sex between men. *Social Theory & Health*, 4, 319-333.
- Jay, M. (1995). The Limits of Limit-Experience: Bataille and Foucault. *Constellations: An International Journal of Critical & Democratic Theory*, 2(2).
- Kerner, C., & Goodyear, V. A. (2017). The motivational impact of wearable healthy lifestyle technologies: a self-determination perspective on Fitbits with adolescents. *American journal of health education*, 48(5), 287-297.

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). Interview: introduktion til et håndværk. Hans Reitzels Forlag.
- Lyng, S. (1990). Edgework: A social psychological analysis of voluntary risk taking. American journal of sociology.
- Lyng, S. (2012). Existential transcendence in late modernity: Edgework and hermeneutic reflexivity. Human studies, 35(3), 401-414.
- Mascini, P., Achterberg, P., & Houtman, D. (2015). Voluntary risk Seeking in the Risk Society: Explaining Involvement in Edgework.
- Marx, K. (1993). Capital: A Critique of Political Economy, Volume 3 (Vol. 3). Penguin UK.
- Mead, G. H. (1934). Mind, self, and society from the standpoint of a social behaviorist.
- Sartre, J. P., & Thuborg, A. (2002). Eksistentialisme er humanisme.
- Smith, J.A., & Osborn, M. (2008). Interpretative phenomenological analysis. IN: J. Smith (ed.), Qualitative psychology: A practical guide to research methods (pp. 53-80). London: Sage.
- Thompson, H. S. (2010). Fear and loathing in Las Vegas: A savage journey to the heart of the American dream. Vintage.
- Buse, W. (2021). Psychotherapy Under the Influence of Georges Bataille: From Social Theory to Clinical Practice. Routledge.
- Zuckerman, M. (1986). Sensation seeking and the endogenous deficit theory of drug abuse. NIDA Res Monogr, 74, 59-70.